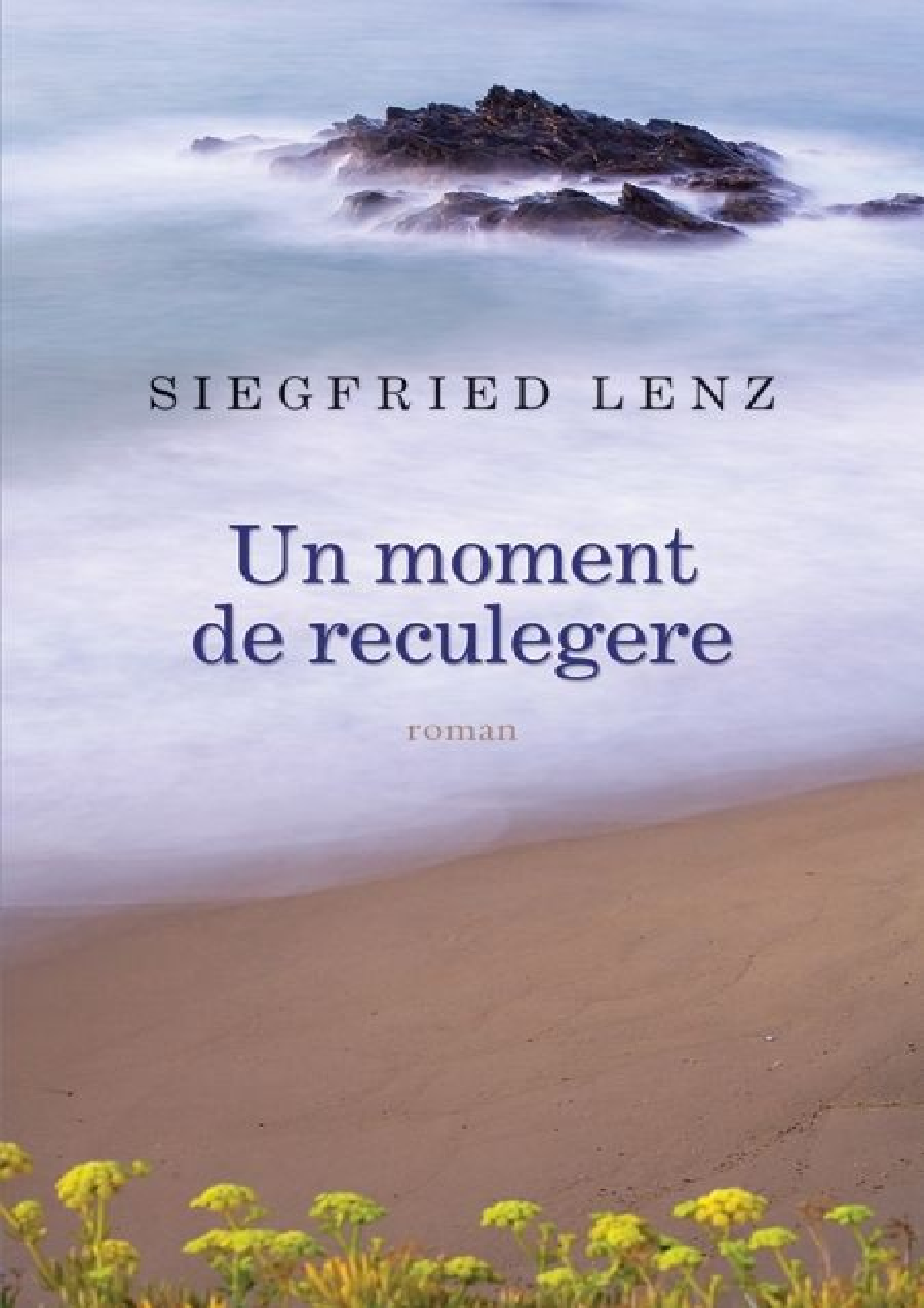

SIEGFRIED LENZ

Un moment de reculegere

roman

Cuprins

[1]
[2]
[3]
[4]
[5]
[6]
[7]
[8]
[9]
[10]
[11]
[12]
[13]
[14]
[15]
[16]
[17]
[18]
[19]
[20]
[21]
[22]
[23]
[24]

SIEGFRIED LENZ

Un moment de reculegere

Traducere din limba germană:
ANCA VASAS

editura rao

„Înlăcrimați plecăm genunchiul”[1], cântă corul școlii noastre la începutul comemorării. Apoi, *Herr* Block, directorul nostru, se îndreptă spre podiumul împodobit cu flori. Păși încet, abia aruncând câte o privire în aula plină până la ultimul loc; în fața fotografiei cu Stella, așezată pe un suport din lemn înaintea podiumului, se opri, se îndreptă de spate, sau păru că se îndreaptă, și apoi se înclină adânc.

Cât timp a rămas așa, aplecat, deasupra fotografiei tale, Stella, peste care era trecută oblic o panglică neagră, de doliu, eu ți-am cercetat chipul. Avea același surâs îngăduitor, pe care noi, cei mai mari dintre elevi, îl cunoșteam de la orele tale de engleză. Părul tău negru și scurt, pe care-l mângâiasem, ochii tăi luminoși, pe care îi sărutasem pe plajă, pe Insula Păsărilor: îmi aminteam și mă gândeam cum m-ai încurajat să-ți ghicesc vârsta. *Herr* Block vorbea cu fotografia ta, îți spunea „iubită și stimată Stella Petersen”, amintea cum ai fost cinci ani parte a colectivului de profesori de la Liceul Lessing, cât de apreciată ai fost de colegi și iubită de elevi. *Herr* Block nu uită nici de merituoasa ta activitate în cadrul comisiei pentru manualele școlare și, în cele din urmă, își aminti cum erai un om mereu binedispus: „Cei care participau la excursiile ei povesteau încă multă vreme după aceea plini de entuziasm despre ideile ei, despre atmosfera care-i stăpânea pe toți elevii, sentimentul de grup, ce însemna să fii lessingian. Aceasta este marea ei realizare, această atmosferă de grup”.

Un șuierat, un avertisment dinspre fereastră, de unde stăteau cei mici, quartanii, care nu încetau să-și împărtășească tot ceea ce-i interesa. Se înghesuiau, se-nghionteau, aveau mereu ceva să-și arate; dirigintele se străduia să facă liniște. Ce bine arătai în poza aceea, puloverul verde îl știam, știam și baticul de mătase, cel cu ancore, le-ai

purtat atunci, pe Insula Păsărilor, spre care fuseserăm mânați ca de furtună.

După directorul nostru urmează să vorbească și un elev, m-au rugat întâi pe mine, poate pentru că eram șeful clasei, dar am renunțat, știam că n-aveam să pot, nu după tot ce se-ntâmplase. Și, pentru că am refuzat, trebuia să vorbească Georg Bisanz, el chiar își dorea s-o facă, să spună câteva cuvinte despre *Frau* Petersen, Georg fusese mereu elevul ei favorit, referatele lui erau cele mai lăudate. Ce ai fi zis, Stella, dacă ai fi auzit relatarea lui despre acea excursie pe insula din nordul Frizoniei, unde un bătrân paznic de far ne-a vorbit despre munca sa, unde am mers desculți prin watt, chiuind, cu picioarele pline de noroi? A amintit și de picioarele tale pline de noroi și de fusta ta ridicată și că ai descoperit cei mai mulți pești pipăind după ei cu picioarele. N-a lăsat deoparte nici seara de la han. Când a lăudat peștii prăjiți a vorbit pentru noi toți, iar eu am fost de acord cu el când a amintit emoționat seara cu muzică shanty.

Atunci am cântat și noi, doar știam *My Bonnie* și *Am ancorat lângă Madagascar* și toate celelalte shanties. Eu am băut două pahare de bere și, spre surprinderea mea, Stella a băut și ea bere. Câteodată aveam senzația că ești și tu una de-a noastră, o colegă, te bucurai când ne bucuram și noi, te-ai distrat când unul dintre noi le-a pus tichii păsărilor împăiate care se aflau peste tot. Tichii de hârtie, îndoite artistic.

— Ne-am bucurat cu toții când doi dintre elevii noștri au primit bursă la Oxford, spuse directorul și, ca pentru a sublinia importanța acestui fapt, dădu din cap spre fotografia Stellei și repetă încet: Bursă la Oxford.

De parcă această afirmație ar fi putut fi înțeleasă și altfel, se auzi brusc un suspin, bărbatul care suspina cu mâna la gură era *Herr* Kugler, profesorul nostru de artă, îi văzuserăm deseori pe

drumul comun spre casă pe Stella și pe el. Din când în când, ea îl lua de braț și, pentru că el era mult mai înalt decât ea, aveai câteodată senzația că o târa după el. Unii dintre elevi se amuzau, dându-și ghionturi și arătând spre profesorul care suspina, doi quartieni abia dacă mai puteau să se abțină să râdă.

El nu se afla printre spectatori când lucram la dig, *Herr* Kugler călătorea cu barca sa cu pânze printre insulele daneze. Bărbatul înalt și îngrijorător de slab mi-ar fi sărit imediat în ochi dintre spectatorii pe care i-am avut în ziua aceea. Cei mai mulți dintre ei erau oaspeți de vară.

Veneau, unii în costume de baie, pe plajă, dinspre hotelul Seeblick, urcau pe dană și înaintau până la capătul ei, unde își găseau un loc, la semnalul luminos sau la pietrele cele mari. Barja noastră neagră și boțită de lovituri, dotată pentru transportul pietrei, se afla deja lângă intrarea în Hirtshafen, ținută de două ancore și încărcată până la nivelul punții cu pietre acoperite cu noroi și alge, pe care le adunaserăm ca să lărgim și să înălțăm digul și pentru a repara dana, din care furtunile iernii dărâmaseră deja unele părți. Vântul ușor dinspre nord-est făgăduia o vreme bună, de vară.

La un semn al tatălui meu, Frederik, muncitorul lui, mișcă brațul-macara, coborî graiferul, strânse dinții din metal deasupra unei pietre, cuprinzând-o cu totul, iar când colosul se urni din loc din spațiul de depozitare, legănându-se până spre margine, spectatorii încordați întoarseră privirile spre noi; unul dintre ei ridică un aparat foto. Tata făcu din nou semn, dinții de metal ai graiferului se desfăcură, dând drumul colosului, iar acolo unde căzu, apa se răsfrânse, valurile începură să fiarbă, valuri ascuțite care se linișteau greu.

Mi-am pus folia de protecție și m-am aplecat spre apă pentru a studia situația bolovanilor, dar a trebuit să aștept până când norul din noroi și nisip

a fost dus de valuri și s-a decantat, ca să-mi dau seama că bolovanul se așezase bine. Stătea transversal peste celelalte pietre, între ele mai existau spații goale, așa cum fusese prevăzut, pentru ca apa să se poată scurge. La privirea întrebătoare a tatălui meu am reacționat liniștitor: totul stătea așa cum trebuia, așa cum trebuia pentru un dig. M-am urcat înapoi la bord și Frederik mi-a întins pachetul cu țigări și un foc.

Înainte ca brațul graiferului să coboare din nou spre bolovani, el îmi arătă spre public:

— Uite, Christian, fata cu costum de baie verde, cu geanta de plajă, cred că îți face cu mâna.

Am recunoscut-o imediat după fața bucălată, Stella Petersen, profesoara mea de engleză de la Gimnaziul Lessing.

— O cunoști? întrebă Frederik.

E profesoara mea de engleză, i-am spus eu, iar Frederik reacționă uimit:

— Aia? Aia arată ca o elevă.

— Să nu-ți faci iluzii. Este precis cu câțiva ani buni mai mare.

Pe atunci, Stella, te-am recunoscut imediat și m-am gândit și la ultima noastră conversație înaintea vacanței de vară, la avertismentul tău, la încurajarea ta: „Dacă vreți notă bună, Christian, trebuie să munciți mai mult. Citiți *Aventurile lui Huckleberry Finn* și citiți *Ferma animalelor.* Le vom studia după vacanță”. Frederik vru să știe dacă ne înțelegeam bine, profesoara mea și cu mine, iar eu i-am spus:

— Ar putea să fie și mai bine.

Frederik o privea interesat, mișcând în același timp brațul excavatorului spre un colos mare și negru, pe care îl ridică, îl lăsă să se legene o clipă deasupra calei, dar nu reuși să împiedice monstrul să alunece dintre dinții excavatorului și să se prăbușească zgomotos pe tabla șlepului, atât de tare încât excavatorul se cutremură. Ea ne striga, ne făcea semne lăsând să se înțeleagă că ar vrea să

se urce la noi pe șlep, iar eu am împins scândura îngustă la mal, găsind acolo un loc plan de care să se sprijine. Ea porni spre noi, deloc timorată, se dezechilibră de câteva ori, sau măcar încercă, iar eu îi întinsei o mână, ajutând-o să urce la bord. Tata nu părea prea bucuros de noul oaspete, se apropie încet, mă privi întrebător, plin de speranță când le-am făcut cunoștință:

— Profesoara mea, profesoara mea de engleză, *Frau* Petersen.

Iar tata spuse:

— Nu-s prea multe de văzut pe aici, apoi dădu mâna cu ea și întrebă zâmbind: Christian nu vă dă prea mari bătăi de cap, sper?

Înainte să răspundă, ea mă privi cercetător, de parcă n-ar ști încă unde să mă încadreze, dar spuse apoi pe un ton indiferent:

— Christian face treabă bună.

Tata dădu doar din cap, nu se aștepta la altceva; curiozitatea-i tipică îl îndemnă să întrebe dacă ea venise pentru petrecerea de pe plajă, doar petrecerea din Hirtshafen atrăgea multă lume, dar Stella scutură din cap: urma să plece cu niște prieteni care erau într-o excursie cu iahtul, și aceștia veneau s-o ia din Hirtshafen.

— E o zonă frumoasă, spuse tata, mulți navigatori o îndrăgesc.

Primul care trecu în ziua aceea pe lângă digul nostru înălțat fu un cuter de pescari, navigând sigur spre intrarea în port, pescarul reduse motorul și se apropie de noi, iar când tata și cu mine l-am întrebat despre captură, ne arătă câteva lădițe amărâte cu macrou și cod. Era o captură slăbuță, atât cât să poată plăti din ea motorina, prea puține cambule, prea puțini țipari, iar lângă Insula Păsărilor trăsese în plasă și o torpilă, o torpilă de exerciții, pe care o preluase garda de coastă. Privi la încărcătura noastră de piatră, apoi la captura sa și ne spuse cu voce prietenoasă:

— La tine merită, Wilhelm, scoți ceea ce-ți trebuie, pietrele rămân la locul lor, pe pietre te poți baza.

Tata cumpără câțiva pești, urmând să plătească mai târziu, apoi spuse adresându-i-se Stellei:

— Nu facem afaceri pe apă, pe o ambarcațiune deschisă, pur și simplu nu se face.

După ce pescarul se îndepărtă, tata îi ceru lui Frederik să împartă paharele pentru a turna ceaiul. Stella primi și ea un pahar, dar refuză romul pe care Frederik vru să i-l toarne în pahar; el însă se servi cu atâta generozitate, încât tata trebui să-l tragă de mânecă. Frederik ridică foarte încet ultimii bolovani din încărcătura noastră, mișcă brațul graiferului astfel încât să ajungă deasupra apei, apoi îl coborî în locul unde trebuia să se înalțe digul, nu lăsa bolovanul să cadă, ci îl cobora și dădea mulțumit din cap când apele se ridicau și cuprindeau nou-venitul.

Tu, Stella, nu te puteai despărți de pietrele uriașe, întrebai cât au stat ele oare pe fundul apei, cum le-am descoperit, cum le-am scos, în unele dintre ele păreai să recunoști ființe împietrite în eternitate.

— Vă ia mult să le căutați?

— Un căutător de pietre știe de unde se poate servi, am spus eu, tata cunoaște câmpuri întregi și recife artificiale, create acum o sută de ani, acolo caută. Harta cea mai detaliată a fundului mării, el o are în cap.

— Mi-ar plăcea să văd odată câmpurile astea de pietre, spuse Stella.

Cineva începu să o strige, unul dintre tinerii din Hirtshafen își croi loc prin mulțime și o strigă, și pentru că se părea că nu-l înțelegea, tânărul sări în apă și se apropie din câteva mișcări de șlep, cățărându-se cu ușurință pe parâmă. Ne ignoră și se îndreptă direct spre Stella, transmițându-i ce i se spusese: telefon la hotel, este așteptată la telefon, la hotel, trebuie să fie acolo când va mai fi sunată

o dată. Și ca să sublinieze importanța sarcinii primite, adăugă:

— Trebuie să mă întorc cu dumneavoastră.

Băiatul se numea Sven, Sven cel mereu vesel, un puști cu pistrui, cel mai bun înotător pe care îl știam. Nu m-am mirat că arăta spre hotel, spre podețul lung din lemn și îi propuse Stellei să se întoarcă la hotel înot, ba mai mult, îi propuse un concurs. Stella se bucură mult și îl trase spre ea, dar nu vru să accepte propunerea lui Sven.

— Poate altădată, sigur altădată.

Fără să o mai întreb, am tras spre noi barca noastră gonflabilă, care era legată cu o parâmă de marginea ambarcațiunii, iar ea a fost imediat de acord să fie dusă cu barca până la podețul din lemn.

În barcă se sui și Sven și se așeză lângă ea, punându-i foarte firesc mâna pe după umeri. Motorul exterior al bărcii torcea regulat; în timpul călătoriei, Stella își lăsă o mână să atârne în apă. Fără să protesteze, acceptă chiar când Sven scoase un pumn de apă și-l lăsă să se prelingă pe spatele ei.

N-aveam cum să acostăm lângă podeț, căci peste tot era plin de iole; regata lor urma să fie punctul culminant al sărbătorii. Ne-am îndreptat direct spre mal, iar Sven sări din barcă, luând-o înainte spre hotel, mânat de zelul mesagerului.

Chelnerii scoteau afară mese și scaune, o măsuță cu băuturi fu manevrată sub un brad ciufulit de vânt. De-a curmezișul peste plaja nisipoasă, susținute de stâlpi, erau întinse cabluri de care atârnau becuri colorate. Un delușor mai înalt fusese ales ca platformă pentru orchestră. Bătrânii ședeau pe geamanduri vechi, revopsite, fără să schimbe prea multe vorbe între ei, urmărind însă cu mare atenție pregătirile pentru sărbătoare, amintindu-și, probabil, de petreceri din vremurile lor. Niciunul dintre ei nu-mi răspunse la salut.

Pentru că Stella nu se întorcea, am intrat în hotel.

Un bărbat în livrea de la intrare n-a putut sau n-a vrut să-mi spună mai mult decât că *Frau* Petersen a vorbit la telefon și pe urmă a urcat în camera ei. Nu dorea să fie deranjată.

M-am întors singur la șlep, unde eram deja așteptat și am fost trimis imediat jos, pentru a verifica poziția bolovanilor. Nu era prea mult de corectat. Doar din când în când chemam graiferul deasupra unuia dintre bolovani, îi semnalam lui Frederik în ce direcție să-l deplaseze și unde să-l depună, doar o dată, când am văzut unul mai mic prins în ghearele macaralei și bălăngănindu-se deasupra mea, n-am mai dat niciun semnal și am alergat să mă pun la adăpost. Acest din urmă bolovan, orfan, nu reuși să se așeze acolo unde trebuia, ca un soi de capac, cum voia tata, plasat deasupra stabilopozilor, se deplasă spre dreapta, se rostogoli, nu ajunse pe fund, ci se înțepeni între doi bolovani negri, mai mari. Tata și Frederik studiau acum rezultatul muncii lor și când unul din ei arătă spre plajă și întrebă:

— Ce părere ai? celălalt răspunse:

— N-o să se întâmple ca atunci.

Făcea, evident, referire la o petrecere pe plajă care avusese loc cu cinci ani în urmă, când peste plajă se lăsase un întuneric neașteptat și vântul dinspre mare răvășise decorațiunile și lovise ambarcațiunile din port de dig.

Cu ocheanul lui Frederik am cercetat hotelul și cafeneaua de pe plajă fără să mă mire prea mult că unele mese fuseseră deja ocupate de turiști. La una dintre ferestrele hotelului zugrăvit cu verde-deschis am recunoscut-o pe Stella, care era încă îmbrăcată în costumul de baie. Vorbea la telefon; ședea pe pervazul geamului și vorbea la telefon, privind spre golful calm în liniștea înserării, populat de păsări marine, care se lăsau purtate de curentul blând al mării.

Odată am văzut-o ridicându-se brusc, apoi făcând câțiva pași în cameră, pași de protest, de dezamăgire, apoi ea se întoarse la locul ei, și am observat că ținea receptorul depărtat, de parcă nu mai voia să asculte ce i se spunea. Deodată lăsă receptorul din mână și rămase o vreme așa, gânditoare, luă apoi o carte, încercând să citească. Așa cum stăteai acolo citind, Stella, m-ai făcut să mă gândesc la unul dintre acele tablouri-fereastră, care-și invită privitorii să treacă dincolo de ce văd și să se lase pradă imaginației, presupunerilor.

Te-am privit prin ochean până când Frederik îmi dădu un ghiont și repetă ce mormăise tata ca pentru sine:

— Gata pentru azi.

Nu fusese, cu siguranță, prevăzut ca la slujba de înmormântare să vorbească și *Herr* Kugler, dar, dintr-odată, el se afla pe podium, se înclină în fața fotografiei cu Stella și o privi atât de intens și îndelung, de parcă ar fi vrut s-o materializeze în fața noastră. Își tamponă apoi fața cu o batistă albă, înghiți de câteva ori în sec, apoi ți se adresă cu un gest de neputință:

— De ce Stella? De ce a trebuit să se întâmple așa ceva?

Nu m-a surprins că o tutuia, că o întreba cu adevărat cutremurat:

— Chiar nu ai găsit altă cale de ieșire?

Nici directorul nostru, nici ceilalți profesori prezenți nu se arătară surprinși de familiaritatea adresării, fețele lor își păstrară în continuare acea expresie pierdută de tristețe.

Și dintr-odată mi-am amintit de petrecerea noastră pe plajă, de orchestra formată din trei oameni, care încercau să cânte melodii vesele și pline de elan, și i-am văzut pe cei din Hirtshafen, cum veneau destul de temători spre propria petrecere, curioși cum avea să se desfășoare totul.

Se apropiau prin micul parc, se luptau să înainteze prin nisipul de la mal, pentru început

dorind să afle cine mai venise și cine lipsea, iar după primele saluturi nehotărâte se îndreptau spre mesele libere și le făceau semn chelnerilor. Comandau bere sau suc de mere, iar la masa la care ședeau trei tipi cu tricouri, niște tărie.

Am găsit un loc lângă un bătrân care privea adormit într-o halbă de bere, din care spuma dispărea încetișor. A fost mulțumit să afle că eram băiatul lui Wilhelm, pescuitorul de pietre, și nici n-a vrut să știe mai multe. Deodată am simțit o mână pe spate, am auzit un chicotit reținut, mâna continuă blânda mângâiere vrând parcă, în același timp, să afle dacă fusese observată. M-am întors rapid și am apucat-o pe Sonja, copila vecinilor noștri. Ea se contorsionă și încercă să scape, dar o țineam bine și am făcut-o să se potolească lăudându-i rochia și coronița de margarete pe care și-o pusese pe cap.

— O să dansezi, Christian? întrebă ea.

— Poate, am răspuns.

— Și cu mine?

— Cum altfel? am întrebat eu.

Ea îmi destăinui că tatăl ei avea să vină cu furca, aia cu cinci dinți, la petrecere, ca să creadă lumea că e un zeu al apelor.

Când apăru Stella în ușa hotelului și apoi coborî încet puținele trepte până la cafeneaua de pe plajă, conversațiile de la unele mese amuțiră, tricourile își întoarseră capetele ca trase de ațe, iar orchestra începu să cânte, aproape ca la un semnal secret dat de Stella. *La Paloma.*

N-a trebuit să-i fac semn, veni direct spre noi, eu i-am adus un scaun și am lăsat-o să facă cunoștință cu Sonja.

Sonja lua înghițituri mici din sucul de fructe; dar când pe plajă se puse de un foc de tabără, pe care unii dintre prietenii ei îl alimentau cu lemne aduse de apă – lemn nu prea uscat care șuiera și scânteia slobozind câteodată șiruri-șiruri de scântei – nu

mai rezistă lângă noi, trebuia să se ducă lângă foc; trebuia să adune și ea lemne aduse de ape.

— Vecina ta?

— Micuța mea vecină, am răspuns eu, tații noștri lucrează împreună, amândoi sunt pescuitori de bolovani.

Mi-am amintit cum Stella își exprimase dorința de a vedea câmpurile subacvatice cu pietre și am întrebat-o când am putea merge împreună acolo.

— Oricând, a răspuns ea și atunci ne-am dat întâlnire pentru duminica următoare.

Becurile electrice se stinseră, dar apoi se aprinseră din nou aruncându-și din nou lumina asupra spațiului amenajat pentru dans. Acest joc de lumini era un semn, un îndemn de a testa suprafața dură a ringului de dans. Și nici nu apărură bine primele perechi, că am și fost îmbrățișat de două brațe subțirele, iar Sonja îmi șopti chiar lângă obraz:

— Hai, Christian, doar ai promis.

Cât de ușoară era, cât de agilă și cât de preocupată să-mi urmeze pasul cu salturi agitate! Fața ei mică părea foarte serioasă. Când dansam pe lângă masa noastră, atunci îi făcea semn cu mâna Stellei, iar Stella ne urmărea dansul cu priviri apreciative. La un moment dat Sonja n-a vrut să mă urmeze înapoi la masă, rămase singură pe ringul de dans și dansa atât de relaxată, pasională, încât unii dintre tipii în tricouri, care veniseră de la școala lor de marinărie de pe insula vecină, o aplaudară entuziaști. Dar, se pare că nu era foarte mulțumită de propriul dans, sau credea că mai avea de învățat, căci atunci când am invitat-o pe Stella la dans, se așează, părând să ne numere pașii, să ne memoreze mișcările. Din când în când sărea în sus, repeta o mișcare, o separare, o apropiere. Aștept, aștept să termin dansul cu Stella, câteodată dădea semne de nerăbdare bătând cu palma în podea sau făcând semne cu mâna în aer, linii de despărțire. Noi, Stella și cu mine, nu voiam

să ne despărțim, abia când am observat că Sonja plângea am luat-o de mână și am dus-o la masa noastră, unde Stella a luat-o în brațe și a consolat-o, promițându-i că va dansa o dată și cu ea.

Orchestra făcu o pauză și, ca la un semnal, cei în tricouri marinărești se ridicară și formară un șir pe ringul de dans, dirijați de o siflie. Unul dintre ei desfășură o funie, astfel încât să poată fi apucată de fiecare din cei aflați în șir. Preț de o clipă rămaseră nemișcați, apoi se aplecară unul spre celălalt, făcură un pas înainte, aveai impresia că își foloseau toată forța pentru a ridica o greutate uriașă. Abia când începură să cânte, ne-am dat seama că era doar un joc, era o cântare întunecată, ritmică, părea să aibă ceva mobilizator, părea să le adune forțele și, fără să vrei, îți imaginai că priveai cum se ridică o pânză, o velă mare și grea. După această reprezentație mimară epuizarea, se grupară într-un cerc și cântară două shanties, pe care cei din Hirtshafen le îngânară cu ei. Chelnerii le aduseră bere, cu care le făcuse cinste un necunoscut.

Ca la orice petrecere pe plajă de la noi, apăru și de data asta zeul local al apelor, căruia i se spunea Omul-Caracatiță. Tatăl Sonjei veni dinspre apă, ducând o furcă în mână, cămașa și pantalonii îi erau lipite de corp, iar în jurul gâtului avea alge. Fu întâmpinat cu aplauze și cu fals respect. Când înfipse în pământ furca pe care o purta ca pe un sceptru, copiii alergară la părinți.

Bărbatul mormăi, privi sumbru în jur și atunci am știut: acum o caută, o caută pe fata pe care s-o numească Sirenă, iar el porni cu pași târșâiți de la o masă la alta, zâmbind, mângâind, verificând, înclinându-se a regret, atunci când se hotăra să nu aleagă totuși vreuna din fete. Inițial trecu pe lângă masa noastră, dar pe ringul de dans se întoarse brusc, rămase privind fix, se bătu apoi cu mâna pe frunte, după care se întoarse grăbit și se înclină în fața Stellei. Și îi oferi brațul. O conduse pe ringul

de dans, de parcă ar fi vrut să permită tuturor să o admire sau ca să-și justifice alegerea. Iar tu, Stella, te-ai conformat și în continuare: când te-a luat pe după talie și te-a învârtit, când și-a luat din păr niște alge și te-a gătit cu ele, când ți-a coborât capul cu blândețe și te-a sărutat pe frunte – la toate astea ai reacționat cu o înțelegere amuzată. Doar atunci când a vrut să te conducă de pe plajă în apă te-ai smuls și te-ai întors bucuroasă spre Sonja, care s-a grăbit să-ți stea alături și s-a lipit de tine.

Sonja o trase pe Stella spre masa noastră și, după ce am comandat Coca-Cola cu rom, Sonja i-a pus unele întrebări la care se pare că avea nevoie de un răspuns: dacă Stella avea un bărbat și de ce nu era și el cu noi, dacă era cu adevărat profesoară – Christian îi destăinuise asta în timpul dansului – și dacă era foarte severă; în cele din urmă mai vru să știe ce părere avea Stella despre oamenii din Hirtshafen. Stella îi răspunse răbdătoare, chiar și la întrebarea dacă voi fi nevoit să repet anul. Ea spuse:

— Christian va reuși, dacă se străduiește, va reuși multe în viață.

Iar când Sonja îi comunică:

— Christian este prietenul meu, Stella o mângâie pe păr cu o blândețe care mă mișcă.

Orchestra începu să cânte *Spanish Eyes,* așa că până și unele tricouri îndrăzniră să se avânte pe ringul de dans, iar un flăcău masiv și blond, care fusese mereu refuzat primprejur, veni cu pași șovăielnici spre masa noastră, schiță o plecăciune și îi ceru Stellei să-i acorde un dans. Tânărul era nesigur pe picioare și fu nevoit să se sprijine de masă. Stella clătină din cap și spuse încet:

— Nu astăzi.

Iar flăcăul se îndreptă de spate privind-o cu ochii mijiți și buzele tremurânde; ce repede putea să-i apară pe față o expresie dușmănoasă! Apoi vorbi:

— Adică nu cu noi, așa-i?

Am vrut să mă ridic, dar el mă împinse înapoi în scaun, apăsându-și mâna grea pe umărul meu. Am privit la degetele lui de la picioare, dezgolite, voiam deja să ridic piciorul, când Stella sări de pe scaun, arătând cu brațul întins spre camarazii blondului:

— Întoarce-te, ești așteptat!

Iar flăcăul, surprins, se mai înfoie o dată, după care se îndepărtă cu un gest de lehamite. Stella se așeză la loc pe scaun și luă o înghițitură din pahar cu mâna tremurândă. Apoi zâmbi, părea surprinsă de efectul admonestării ei, poate se amuza și de succesul reprezentației pe care o dăduse. Dar deodată se ridică din nou, își luă rămas-bun de la Sonja cu drăgălășenie și se îndreptă spre intrarea în hotel, fiind parcă sigură că o voi urma. La recepție ceru cheia camerei ei. Nu-mi explică nimic. Ai spus doar:

— Christian, abia aștept ziua de duminică.

Cei doi băieți care sosiseră cu întârziere în aulă, precis erau navetiști, poate nu prinseseră autobuzul, poate acesta întârziase, în orice caz, se aflau dintr-odată la intrare, doi elevi cu părul blond-deschis în cămăși curate, fiecare ducând în mână un buchet de flori cu cozile tăiate scurt. Cu câtă grijă și considerație înaintau! Dacă simțeau o privire mustrătoare duceau un deget la buze sau se scuzau cu un gest liniștitor. Unul din ei era Ole Niehus, cel care câștigase regata de iole la petrecerea noastră pe plajă. Ole, uriașul prietenos, pe care nimeni nu-l crezuse în stare de vreo victorie. În dreptul fotografiei cu Stella, băieții își depuseră buchetele, schițară o plecăciune și se amestecară, mergând cu spatele, cu membrii corului elevilor, Ole cu o expresie atât de mulțumită, de parcă ar fi câștigat și aici un premiu.

Când se suise în iola sa, ni s-a părut că nu va ajunge nici măcar la linia de start, căci ambarcațiunea sa confecționată din resturi de lemn se clătina și se contorsiona mai să ia apă. Spre

deosebire de alți tineri navigatori, Ole se desprinsese doar cu greu de cheiul din lemn unde erau toți ancorați. În ziua regatei, vremea se împrospătase. *Katarina* noastră, vechea ambarcațiune de agrement, pe care tata îmi dăduse voie s-o conduc, era deja pregătită, juriul concursului, trei bărbați îmbrăcați în alb, fiecare cu un binoclu la gât, urcară la bord, și chiar înainte să ridicăm ancora, pe chei apăru Stella, Stella în rochia ei de plajă pe sub care purta costum de baie verde. Ea mă rugă cu o solemnitate mimată să-i permit să urmărească regata de la bordul *Katarinei,* iar eu am ajutat-o să se așeze pe scaunul înalt de lângă timonă. Galben și maro și negru, negrul piraților: așa s-a prezentat armada ușoară la linia de sosire, vântul scutura ambarcațiunile, le dădea oamenilor bătăi de cap. Unul dintre jurați scoase un pistol și slobozi un semnal luminos care o luă anapoda înainte să cadă în apă, păsările marine se zburătăciră alarmate, plutiră o vreme pe curenții de aer, pentru ca apoi să-și caute iar un loc pe apă. Rafale bruște de vânt apăsau asupra velelor, nu era ușor să menții cursul printre geamanduri, câteodată velele plesneau atât de puternic încât sunetul se propaga peste apă.

Nu, nu era nici pe departe vorba de o alunecare lină, uniformă, nu era un concurs liniștit, vântul părea să favorizeze inegal iolele; pentru unii, sfârșitul veni încă la prima geamandură, pentru Georg Brisanz, elevul favorit al Stellei, care luă curba prea scurt, acroșă geamandura, astfel încât vela începu să fluture, catargul se înclină, iar iola, care aducea mai degrabă cu o troacă, luă apă și se răsturnă – nu dramatic, ci neobișnuit de liniștit și la obiect.

Georg apăru de sub vela care se întinsese pe apă, apucă de catarg încercând să-l îndrepte proptindu-se ager contra iolei, dar nu reuși. Am condus-o pe *Katarina* spre locul accidentului; de parcă ar fi trebuit să mă susțină, Stella mă apucă

de mâna care ținea timona, se aplecă mult spre mine și spuse:

— Mai aproape, Christian, trebuie să ne apropiem mai mult.

Georg renunță la tentativa de a mai redresa iola, se scufundă scurt, apoi reapăru cu ambele brațe ridicate, unul dintre jurați ridică un colac de salvare alb cu roșu din cui și îl aruncă spre Georg, colacul căzu pe velă și rămase plutind acolo. În încercarea de a-l ajunge, Georg nimeri sub velă. *Katarina* noastră se legăna ușor cu motorul oprit, bărbații din juriu făceau diferite propuneri, iar Stella se decise să acționeze în felul ei. Ți-ai scos rochia de plajă, ai luat o frânghie de pe tamburul din spate și mi-ai întins un capăt:

— Hai, Christian, leagă-mă!

Ea se propti în fața mea cu brațele desfăcute privindu-mă poruncitor, iar eu i-am legat funia de talie, i-am tras corpul spre mine; Stella își puse ambele mâini pe umerii mei, eu am fost tentat să o îmbrățișez, am crezut că recunosc în privirea ei că asta aștepta, unul dintre jurați strigă:

— Hai, omule, la pasarelă, hai!

Te-am condus de mână la pasarelă unde ai coborât imediat în apă, te-ai scufundat o dată și apoi ai început să înoți cu mișcări puternice spre Georg, în vreme ce eu dădeam încet drumul la funie. Cu câtă hotărâre se eliberă de strânsoarea lui, când acesta se aruncă spre ea și o cuprinse strâns cu ambele mâini, Georg parcă voia să o tragă cu el sub vela întinsă pe apă, dar două lovituri la gât și la ceafă au fost de ajuns pentru ca el să-și slăbească strânsoarea; îi dădu drumul. Stella îl apucă de gulerul cămășii și îmi făcu semn, iar eu am început să trag de funie, am tras puternic și constant, aducându-i atât de aproape de pasarelă încât l-am putut sălta pe Georg la bord. Stella înotă înapoi spre iolă unde legă funia suficient de strâns ca să putem tracta iola.

Crainicul concursului – în Hirtshafen toată lumea îl cunoștea pe bărbatul bărbos care deținea cel mai mare magazin cu echipamente navale de pe coastă – își exprimă admirația pentru Stella și lăudă felul în care îl salvase pe Georg.

Acolo unde stăteau cei mici, pe latura cu ferestre, neliniștea creștea, *Herr* Pienappel, profesorul nostru de muzică, se postă în fața corului, dar la un semn din partea lui *Herr* Block se retrase din nou. *Herr* Block își înclină capul, închise pentru o clipă ochii, apoi cercetă cu privirea adunarea de elevi și le ceru acestora, cu voce calmă, să păstreze un moment de reculegere în amintirea ei, a lui *Frau Petersen* a noastră, care va rămâne mereu în gândurile tuturor. Cu fața aplecată privea spre fotografia ta, Stella; cei mai mulți dintre noi își aplecară capul și ei, niciodată nu a mai domnit în aulă o asemenea liniște, care mișcă pe aproape toată lumea. În această liniște am auzit bătaia vâslelor.

Pentru că motorul exterior al bărcii gonflabile nu voia să pornească, am luat lotca pentru a merge până la câmpul de pietre subacvatic; Stella insistă să vâslească ea. Cu câtă constanță vâslea; era desculță, se proptea de podeaua lotcii, pulpele ei netede erau ușor bronzate. Am condus-o dincolo de Insula Păsărilor, surprins de rezistența ei, o admiram când se apleca adânc pentru a trage apoi vâslele prin apă; chiar după Insula Păsărilor ne-a prins o rafală de vânt, ea pară agil, dar nu putu împiedica lotca să fie aruncată înapoi spre mal și să se salte pe un rest de rădăcină.

Nu reușeam să ne eliberăm; nu am reușit să ne eliberăm nici când am încercat să ne croim loc cu ajutorul unei vâsle. A trebuit să coborâm din lotcă, apa ne ajungea până la genunchi și ne-am îndreptat spre mal, Stella ținându-și deasupra capului geanta de plajă.

Ea râse, ghinionul nostru păru s-o amuze. Întotdeauna erai dispusă să te amuzi, la ore,

greșelile deosebite o amuzau, ea le analiza și ne arăta ce consecințe interesante putea avea o greșeală de traducere. Vântul se înteți și începu să plouă.

— Și acum, Christian? întrebă ea.

— Hai să…

— Altădată, zise ea, la pietre mergem altădată.

Cunoșteam coliba vechiului paznic al păsărilor îmbrăcată în stuf și cu acoperiș din tablă vălurită, care petrecuse multe veri aici pe insulă. Ușa era abia aninată, pe soba de fier se aflau o oală și o cană din aluminiu, patul improvizat era acoperit cu o saltea umplută cu zegras. Stella se așeză pe pat, își aprinse o țigară și studie interiorul colibei, dulapul, masa șubredă, cizmele cârpite din cauciuc care atârnau pe perete. Ea spuse:

— O să ne găsească aici?

— Sigur, am răspuns eu, o să ne caute, o să vadă lotca și o să vină cu *Katarina* să ne ia.

Ploaia se înteți, răpăia pe acoperișul din tablă, eu am adunat bucăți rătăcite de lemn și am făcut focul în sobă, Stella fredona încet, era o melodie pe care n-o cunoșteam, ea fredona așa ca pentru ea, în orice caz nu cu intenția să o aud eu. Pe mare, departe de noi, fulgera mereu, eu aruncam întruna priviri afară în speranța că voi descoperi luminile de pe *Katarina,* dar nimic nu se arăta pe marea întunecată. Am luat apă de ploaie dintr-un butoi care se afla în fața colibei, am pus-o la fiert în vechiul ceainic găsit pe sobă și am turnat-o apoi peste ceaiul de mușețel pe care îl găsisem în dulap. Înainte să-i întind cana din aluminiu Stellei, am luat și eu câteva înghițituri. Tu ai luat cana zâmbind, cât erai de frumoasă când ți-ai ridicat privirea spre mine! Și pentru că nu îmi veni în minte altceva, am spus:

— *Tea for two.*[2]

Iar tu ai replicat cu bunăvoința-ți tipică, pe care o știam bine:

— Ah, Christian!

Stella îmi oferi o țigară și bătu cu palma pe marginea patului, ca o chemare să mă așez și eu acolo. M-am așezat lângă ea. Am luat-o pe după umeri și am simțit nevoia să-i spun ceva, dar în același timp, nu-mi doream altceva decât să fac această atingere să dureze, iar această dorință mă împiedică să-i mărturisesc ce simțeam. Dar apoi mi-am amintit ce mi-a recomandat ca lectură de vară și nu mi s-a părut nepotrivit să amintesc de *Ferma animalelor* și să întreb de ce-mi recomandase tocmai această carte.

— Ah, Christian, zise ea din nou. Ar fi tare bine dacă ați descoperi singur lucrul ăsta.

Tocmai mă pregăteam să mă scuz pentru întrebare, căci îmi dădusem seama că punând-o o transformasem în profesoara mea, îi recunoscusem autoritatea pe care o deținea în clasă; aici însă, întrebarea mea avea o altă valoare, la fel cum și mâna mea pe umărul ei avea în această situație o altă semnificație, decât ar fi avut-o într-un alt loc, aici Stella ar fi putut considera mâna mea ca pe o încercare doar de a o calma, de a o liniști, iar ea acceptă și ca mâna mea să o mângâie blând pe spate. Dar, dintr-odată își dădu brusc capul pe spate și mă privi surprinsă de parcă ar fi simțit sau descoperit ceva neașteptat, ceva ce nu luase până atunci în considerare.

Ți-ai sprijinit capul pe umărul meu, nu am îndrăznit să mă mișc, ți-am lăsat mâna în grijă și am simțit doar cum ai ridicat-o spre obrazul tău unde ai lăsat-o să se odihnească preț de o clipă. Cât de schimbată a sunat vocea Stellei, când se ridică deodată și ieși afară, pe plajă, unde încercă să îndrepte lotca noastră lăsată pe o parte, nu reuși și apoi, după ce se mai gândi puțin, luă o cutie și începu să scoată apa. Muncea atât de energic, încât nu observă lumina care se apropia de plajă. Era lumina de semnalizare a *Katarinei.* La cârmă nu se afla tata, ci Frederik, iar acesta o trase atât de aproape încât am putut merge prin apă până la ea.

Ne ajută să urcăm la bord. Rămase tăcut, doar atunci, când i-am pus Stellei jacheta mea pe umeri, zise:

— Asta o să fie de folos.

Niciun reproș, nicio expresie de ușurare că ne găsise, acceptă tăcut rugămintea Stellei de a o duce la pontonul de lângă Seeblick, pe mine nici nu mă întrebă unde doream să merg, dacă acasă sau tot la ponton.

Stella nu îmi ceru să o însoțesc, presupuse pur și simplu că aveam s-o fac, ceea ce făcu și în hotel unde nu era nimeni la recepție. Fără să ezite își luă cheia din cuierul aproape gol, îmi făcu semn din cap și o luă înainte spre scări și pe coridor, spre camera ei care avea ferestrele spre mare.

M-am așezat la fereastră și am privit înserarea, în vreme ce ea se schimba în baie și dând în același timp drumul la radio, fredona melodia lui Ray Charles. Când apăru din nou era îmbrăcată într-un pulover bleu subțire, veni direct la mine, îmi trecu mâna prin păr și se aplecă încercând să-mi deslușească privirea. *Katarina* nu se mai zărea.

Tu ai spus:

— Nava s-a întors probabil acasă.

Iar eu am adăugat:

— Nu e foarte departe până la noi.

— Iar acasă, întrebă ea îngrijorată, nu o să vi se simtă lipsa acasă?

— Frederik o să le spună ce este nevoie, am răspuns eu, Frederik lucrează pentru tatăl meu.

Ea zâmbi, probabil considera îngrijorarea ei deplasată sau chiar jignitoare, pentru că îmi amintea de vârsta mea, mă sărută fugar pe obraz și îmi oferi o țigară. Am lăudat camera, iar ea fu de acord cu mine, adăugă doar că i se părea cam grea plapuma, câteodată noaptea avea impresia că se sufocă. Ridică scurt cuvertura și atunci căzu o scânteie pe cearșaf, iar ea scoase un strigăt de spaimă, acoperind locul cu palma.

— *My God,* șopti ea, *my God*[3].

Îmi arătă micuța urmă de arsură de pe așternut, și pentru că repetă reproșurile către sine, am îmbrățișat-o și am tras-o spre mine. Ea nu reacționă surprins, nu se opuse, în ochii ei apăru o expresie visătoare, poate era și un pic de oboseală, ți-ai apropiat fața de a mea, Stella, iar eu le-am sărutat. I-am simțit răsuflarea, răsuflarea ușor agitată, am simțit atingerea pieptului ei, am sărutat-o din nou și acum se desprinse din îmbrățișarea mea și se îndreptă fără un cuvânt spre pat. Nu voia să-și culce capul chiar pe mijlocul pernei, era o pernă înflorată, care oferea loc pentru două persoane, cu o mișcare calculată eliberă jumătate din pernă, fără vreun cuvânt, fără vreun semn, dar, cu toate acestea, perna îmi dezvăluia o așteptare de netăgăduit.

Pe chipurile celor din Aulă se citea faptul că fiecare dintre cei adunați acolo suporta diferit tăcerea impusă sau recomandată; cei mai mulți dintre elevi căutau după o vreme contactul vizual cu cei de alături, unii se legănau de pe un picior pe altul, un băiat își privi chipul într-o oglindă de buzunar, la unii vedeam clar că reușiseră să adoarmă de-a-n picioarelea, altul privea mereu la ceas. Cu cât tăcerea se întindea mai mult, cu atât era mai clar că unii considerau o datorie importantă să poată trece fără urmări peste această sarcină. M-am uitat la fotografia ta, Stella, mi-am imaginat cum ai reacționa la tăcerea impusă, dacă ai putea.

Perna nu păstra urma a două capete, la un moment dat fețele noastre s-au apropiat atât de mult încât în pernă rămase imprimată doar o singură urmă mai mare. Stella dormea când m-am ridicat eu, cel puțin așa credeam; i-am luat brațul care se odihnea relaxat peste pieptul meu și l-am mutat pe cuvertură; ea oftă, ridică doar un pic capul, clipi des, zâmbi, iar eu am spus:

— Trebuie să plec acum.

Ea întrebă:

— Cât e ceasul?

Nu știam și am zis doar:

— Se va lumina în curând, acasă probabil că mă așteaptă.

La ușă m-am oprit, mă gândeam că ar trebui să spunem ceva de rămas-bun sau doar cu privire la ce ne aștepta pe viitor, la școală, în viața de zi cu zi a amândurora, dar am renunțat, căci voiam să evit a rosti ceva definitiv, nu voiam să se termine ceva care începuse atât de neașteptat și care cerea, absolut firesc, o continuare.

Când am deschis ușa, ea sări din pat și veni desculță spre mine ca să mă îmbrățișeze. Mă ținu strâns în îmbrățișarea ei.

— O să ne revedem, am zis eu, curând.

Ea tăcu, iar eu am spus încă o dată:

— Trebuie să ne revedem, Stella.

Îi spuneam pentru prima dată pe nume, dar ea nu păru surprinsă și, ca pentru a-și arăta acceptul, rosti:

— Nu știu, Christian, și tu trebuie să te gândești acum ce e mai bine pentru noi.

— Dar putem să ne revedem.

— O să ne revedem, spuse ea, e inevitabil, dar nu va putea fi ca înainte.

Am vrut să adaug: „Te iubesc, Stella!” Dar n-am spus-o, căci în acel moment mi-am amintit de un film cu Richard Burton care folosise la o despărțire de Liz Taylor aceleași cuvinte bine-cunoscute, în schimb, am mângâiat-o pe obraji, și din expresia de pe chipul ei mi-am dat seama că nu era pregătită sau dispusă să-mi accepte propunerea. Mi-am încheiat cămașa, mi-am pus jacheta pe care Stella o atârnase de spătarul unui scaun și am spus – abia pe coridor mi-am dat seama cât de mizerabil sunau cuvintele mele de despărțire:

— Doar pot să-ți mai bat la ușă, sper.

N-am coborât, am sărit treptele spre ieșire, cuprins de un sentiment necunoscut până atunci, acum la recepție era cineva, am rostit un „Bună

dimineața!” poate prea voios, căci recepționerul nu-mi răspunse la salut, privi doar gânditor în urma mea cum mă îndreptam spre plajă. Un cuter pescăresc ieșea în larg cu motorul bubuind, înconjurat de pescărușI; marea era calmă. M-am dus spre locul unde erau așezate geamandurile adunate din larg, așteptându-și rândul la vopsit, unde m-am așezat și am privit înapoi spre hotel. Am zărit-o imediat pe Stella la fereastra camerei ei. Ea îmi făcu semn cu mâna, dar gestul părea ostenit, la un moment dat a desfăcut brațele, de parcă ar fi vrut să mă prindă, apoi dispăru, probabil bătuse cineva la ușă.

Gernot Balzer, colegul meu de clasă, un as al gimnasticii la sol, îmi dădu un ghiont atrăgându-mi atenția asupra lui *Herr* Kugler, care nu mai plângea, ci își ștergea gâtul și ceafa cu o batistă roș-albastră. Probabil cel mai distrat profesor de artă care exista la vreo școală își privi apoi batista cu atâta atenție, de parcă în ea chiar putea descoperi ceva. Gernot îmi șopti:

— I-am observat, pe el și pe *Frau Petersen*, zise el și continuă tot în șoaptă să-mi spună că îi zărise pe plajă lângă brazi.

Ambii stăteau întinși, susținea el, în costume de baie, ambii citeau; Gernot presupunea că el îi citea ei ceva, eu am fost sigur că era un capitol din cartea cu Kokoschka la care lucra el; nouă ne citise deja câteva fraze. Văzul înseamnă pentru un pictor a lua în stăpânire. Pe cât de distrat părea uneori în clasă, pe atât de planificat își educa el cei patru copii. Odată l-am văzut pe Kugler, care era văduv, cu cei patru copii în restaurantul hotelului Seeblick, nici nu se așezaseră bine la masă că el și comandă pentru toți pește pane și suc de mere și în același timp și hârtie cu creioane colorate, care aici la hotel erau mereu pregătite pentru copiii nerăbdători ai turiștilor, și încă înainte să vină mâncarea le porunci să deseneze o vază, nu din profil, ci de sus, cu vedere spre deschidere. Nu

reușeam însă nicicum să-mi închipui că și el ar fi împărțit odată o pernă cu Stella.

Cine știe ce credea despre mine, ce voia, când a apărut într-o duminică dimineață la noi; eu curățasem șlepul și eram în hangar, ca să verific funiile, atunci i-am auzit glasul.

Vorbea cu tata, care nu-i răspundea prea prietenos la întrebări și vorbea cu el doar pentru că *Herr* Kugler îi spusese că este profesorul meu. *Herr* Kugler observase că bolovanii pe care îi construisem între hangar și plajă aduceau cu ființe ciudate – ce vedea el în acești bolovani era pe măsura imaginației sale: susținea că descoperise unul de forma unui mormoloc, unul ca un pinguin, un ou monstruos, chiar și un Buddha. Tata îl ascultă liniștit, mai râse câteodată, își făcuse deja propria impresie. *Herr* Kugler nu fu surprins când mă văzu ieșind din hambar; el nu voia decât să mai studieze locurile un pic spunea el, dar felul în care mă cântărea din priviri, o apreciere rece, neprietenoasă, îmi trezi bănuieli.

Cu cât mă uit mai mult la fotografia ta, Stella, cu atât mai misterios pare să prindă viață, câteodată chiar aveam impresia că îmi faci cu ochiul într-o înțelegere mută, așa cum mă așteptasem s-o faci la prima noastră oră de engleză după vacanța de vară. Da, Stella, mă așteptasem să comunicăm în secret, neștiuți de întreaga clasă; când ai intrat și noi ne-am ridicat în picioare, nimeni nu era mai încordat ca mine.

— *Good morning, Mrs. Petersen.*[4].

Eram neliniștit. Stella purta o bluză albă și o fustă cu model scoțian, ca de obicei avea la gât lănțișorul subțire de care atârna pandantivul cu căluțul de mare. I-am căutat privirea, dar ea mă ignoră, mă atinse aproape nepăsător. Nu m-a mirat că ne-a îndemnat chiar de la începutul lecției să povestim cum ne-am petrecut vacanța și ce lucruri deosebite observaserăm – asta făcuse și anul precedent.

— *Try to express yourselves in English.*[5]

Pentru că nu se grăbea nimeni să răspundă, ea îi ceru lui Georg Brisanz, elevul ei preferat, să povestească, iar acesta s-a arătat imediat dispus să relateze cum și-a petrecut vacanța de vară, așa că armada de iole se desprinse din nou de la țărm, în cupa Hirtshafen, iar el aminti de al său *accident*[6].

Stella îi propuse să vorbească mai degrabă de *misfortune*[7]. În vreme ce Georg continua să povestească, eu îmi căutam și îmi adunam cuvintele cu care să pot descrie cel mai important eveniment al vacanței mele, dar nu mi s-a cerut asta, Stella n-a spus: „*But now we want to listen to Christian*”[8]. S-a mulțumit cu relatarea lui Georg și a vrut să afle ce reușiserăm să descoperim despre viața lui George Orwell, al cărui roman *Ferma animalelor* urma să-l studiem. Eram decis să ridic mâna și i-am privit picioarele, simțindu-i încă o dată trupul cald întins lângă mine, pe care-l îmbrățișasem, nu puteam uita ce se petrecuse între noi, amintirea noastră comună avea nevoie de confirmarea dată de un gest, de o privire, când eram atât de aproape de ea simțeam nevoia să nu fiu singur cu amintirea mea. Ea păru surprinsă când am ridicat mâna și spuse:

— Da, Christian?

Iar eu i-am povestit ce descoperisem despre autor; timpul petrecut la poliția din Birmania, plecarea sa ca semn de protest față de unele metode ale guvernului, anii triști de la Londra și de la Paris. Pe măsură ce înaintam cu prezentarea noilor mele cunoștințe, vedeam în ochii ei o strălucire aparte, o sclipire de recunoaștere sau a unei amintiri spontane, nu era doar o laudă, ci și o apreciere, cel puțin așa mi se părea mie, și când ea se opri lângă pupitrul meu mai că așteptam să-mi pună mâna pe umăr – mâna ei pe umărul meu –, dar n-a făcut-o, nu îndrăznea să mă atingă. Eu, în schimb, îmi imaginam că o face și îmi mai

imaginam și cum m-aș ridica să o sărut, spre uimirea întregii clase, și poate nu doar spre uimirea întregii clase, căci îmi puteam lesne închipui că o parte din băieții din clasă, care erau și ei îndrăgostiți de ea, m-ar susține și chiar m-ar aplauda; din partea colegilor mei de clasă trebuia să te aștepți oricând la reacții ciudate.

Și după oră, pe coridor, ai trecut pe lângă mine fără să-ți ridici privirea, ba mi s-a părut chiar că simt o nemulțumire din partea ta pentru că încercam să mă fac remarcat, ieșind în evidență în cercul colegilor mei. În curtea școlii – poate că era rândul ei să fie profesor supraveghetor – ședea singură pe banca verde, meditând, oricum neinteresată de jocul de-a prinselea al celor mici, de șotiile lor neîntrerupte.

Încă înainte ca corul școlii să mai cânte o dată, afară, pe stradă începu să cânte o flașnetă, cei mici aflați în dreptul ferestrelor deschise au vrut neapărat să se ducă la instrumentist, să-i studieze flașneta, se înghesuiau, se împingeau unii pe alții, alții îi făceau cu mâna bărbatului care cânta *Muß i denn, muß i denn zum Städtele hinaus*[9]. *Herr* Kugler îmi făcu un semn din cap, iar eu l-am urmat pe coridor și pe scări în jos afară, bărbatul cu flașneta stătea sub un castan, un tip scund cu ochii înroșiți. Faptul că *Herr* Kugler l-a rugat să se ducă mai încolo cu instrumentul lui, pe o stradă laterală care ducea spre râu, i s-a părut de neînțeles, nici măcar atunci când *Herr* Kugler i a spus că deranja o comemorare cu melodiile sale n-a vrut să se îndepărteze, susținând că în programul său avea ceva potrivit pentru orice ocazie, chiar și piese frumoase și triste. *Herr* Kugler ignoră această din urmă informație spunând:

— Vă rog, plecați de aici!

Îi aruncă o monedă de două mărci în recipientul de tablă, aflat pe instrument. Bărbatul nu i-a mulțumit, se puse alene în mișcare, îndreptându-se

spre zidul mărunt care înconjura curtea școlii, se așeză și începu să fumeze.

Eu am aruncat prima monedă pe traseul „În jurul Insulei Păsărilor”, era la cârma *Katarinei,* la bord se aflau oaspeți de la hotelul Seeblick și câțiva băieți din gașca din Hirtshafen, desculți, îmbrăcați doar în slip. La bord era și ea, Stella, ședea frumoasă și relaxată pe o bancă din spate. Când a urcat la bord, ne-am salutat doar printr-o simplă strângere de mână. Sonja ședea lângă ea și o privea admirativ, studiindu-i îndeaproape lănțișorul de aur. N-a fost nevoie să strâng eu odgoanele, băieții care se milogiseră să vină și ei erau deja pregătiți și și-au dovedit agilitatea când le-au desfăcut la semnul meu. Vaporii de ceață se risipiseră, marea sclipea palid, iar acolo unde soarele pătrundea până la fundul nisipos, vălurit de valuri trecute, lucea în galben-maroniu. Am întors ambarcațiunea și unii dintre oaspeții mai bătrâni au făcut cu mâna spre plajă, la întâmplare spre chelnerii de la hotel și spre clienții cafenelei; Sonja privea valurile create de siajul navei. La sugestia mea, Stella a fost de acord să preia cârma, mă bucuram să pot sta lângă ea pe platformă și, vrând chipurile să corectez cursul, am pus mâna pe timonă, prinzându-i mâna, simțind cum răspunde cu o presiune blândă atingerii mele. Încet, doar pentru mine, spuse:

— *As you can see, Christian, captain by learning.*[10]

Ceea ce încă nu știa, povesti ea în continuare, avea să învețe în curând, când prietenii ei o vor lua cu ei la bord pentru câteva zile.

Am înconjurat Insula Păsărilor, am ieșit în larg, ambarcațiunea noastră se îndrepta acum spre uriașul recif de piatră, care se întindea în adâncime, pierzându-se în întuneric. Oaspeții se îngrămădiră la balustrade, priveau uimiți în jos, își dădeau cu părerea și le povesteau altora ce vedeau; în cele din urmă s-au întors spre mine, punându-mi

obișnuitele întrebări. Mai că nu le venea să creadă că reciful fusese construit artificial acum mai multe sute de ani, cu mijloacele precare existente atunci, că bolovanii fuseseră selectați cu grijă și stivuiți după un plan, nu atât cât să iasă din apă, ci suficient cât să ajungă până la suprafață, capcană pentru orice navă care înainta fără griji.

— Cine are nevoie de pietre, spuse Stella, se poate autoservi.

Am trecut de-a lungul recifului, iar când ne-a apărut în față limba de nisip, în aer s-a ridicat un nor de păsări de apă, mai ales pescărușii, de parcă ar fi început să curgă din cer fulgi albi de zăpadă. Era agitație și gălăgie, semnalul pentru câțiva dintre băieții de la bord: ajunseserăm în punctul care-i interesase de la bun început. Băieții se înșirară la balustradă, începură să-și vânture brațele și să facă genuflexiuni. Toată lumea ne privea. Ambarcațiunea stătea liniștită pe apa limpede. La început, am aruncat doar o monedă și încă înainte ca ea să se așeze pe fundul apei, unii dintre băieți săriră în apă și se scufundară rapid, și, ca de fiecare dată, mă entuziasmau mișcările unduitoare ale corpurilor lor, aproape ca de dans. Chiar și cei mai bătrâni dintre pasageri se entuziasmară, unii stăteau aplecați peste bord admirându-i pe tinerii scufundători care le aminteau de niște delfini jucăuși. Am mai aruncat două monede și i-am încurajat pe pasageri să facă și ei la fel, alții își aruncară monedele mult mai departe, alții chiar lângă corpul navei, cu toții așteptând interesați să vadă care dintre băieți le vor găsi și păstra, după o scurtă bumbăceală subacvatică. Această bumbăceală silențioasă, anunțată doar de bulele de aer care apăreau pe suprafața apei se termina de cele mai multe ori cu învingătorul cățărându-se înapoi la bord cu moneda între dinți. Cenușii și extenuați se așezau pe cea mai apropiată bancă și abia aici micii scufundători putea să-și studieze prada mai

îndeaproape, să vadă cu ce s-au ales și s-o arate celorlalți.

Nu observasem că Sonja sărise și ea în apă împreună cu băieții, am descoperit-o pe fundul apei unde încerca să se apere de un rival care se străduia să-i deschidă pumnul cu forța. Tocmai mă gândeam să iau cangea și să-l împing la o parte cu partea boantă pe adversarul Sonjei, când Stella își scoase rochia de plajă și făcu un salt perfect în apă. Din numai câteva mișcări ajunse pe fund la cei doi combatanți și îi obligă să se despartă, împingându-și palma desfăcută în fața băiatului. O luă pe Sonja pe după umeri și o conduse până la scara din funie, după care se scufundă din nou, în căutarea monedei pe care, până la urmă, Sonja o pierduse. O însoțiră privirile apreciative ale pasagerilor și, când se cățără înapoi la bord unde se așeză lângă Sonja care încă mai respira greu, era îndoită de șale și aproape că nu putu să se bucure de moneda recâștigată. Dar se lumină la față când Stella o trase spre ea și o mângâie pe obraz și își puse un picior lângă cel al Stellei zicând:

— Vezi, avem amândouă picioare de înotătoare.

Apoi Sonja își aminti că drumul de întoarcere se încheia mereu cu un concurs de înot, băieții stăteau deja pregătiți și, când am trecut pe lângă pontonul de la hotel, am dat semnalul, toți sărind în apă și înotând spre mal, fiecare în stilul său. Unul făcea craul, altul înota câinește, alții încercau să înainteze mai repede pe sub apă, împiedicându-și în același timp adversarul, trăgându-l de picioare sau așezându-i-se pe spate. Sonja nu se zărea în apa agitată și plină de bule.

Stella n-a vrut să participe la întrecere, iar la încurajarea mea a răspuns doar:

— N-ar fi fairplay, Christian.

Pe atunci încă nu știam că participase la nu știu ce fel de concursuri și campionate, probabil școlare, iar la ștafetă mix ieșise pe locul doi.

În orice caz, Stella, să știi că nu m-am mulțumit cu o astfel de explicație, te-am mai întrebat o dată când stăteam întinși sub pini în acea după-amiază caldă și liniștită. Stăteam întinși unul lângă celălalt, îmbrăcați doar în costume de baie, eu te mângâiam pe spate. Am vrut să aflu de ce nu a participat și ea la întrecere, iar ea mi-a răspuns:

— E foarte simplu, Christian, nu aveam voie să câștig. Dacă propria superioritate este prea mare, nu ai voie să te folosești de ea, ar fi necinstit, o victorie inutilă.

N-am vrut să-i dau dreptate, i-am considerat explicația ca fiind condescendentă, arogantă. Am spus:

— Superioritatea este un lucru câștigat, o posesiune cinstită.

Ea a zâmbit și mi-a zis oftând:

— Ah, Christian, premisele trebuie să fie cele potrivite, dacă vrei un rezultat unanim, atunci premisele trebuie să fie cele potrivite.

M-a sărutat, o sărutare grăbită, apoi a sărit în picioare și s-a îndreptat cu pași legănați spre apă.

— Haide, vino!

Agitați, ne-am răsucit și ne-am îndreptat spre adâncuri, ne-am prins reciproc și eu am tras-o spre mine, m-am lipit de corpul ei, am ținut-o îmbrățișată.

Această mirare, nu voi putea uita niciodată acea privire uimită și acel consimțământ fericit. De parcă trupurile noastre abia așteptau asta, așa s-au îmbrățișat. Am râs când mișcarea apei ne-a dezechilibrat, iar eu am arătat spre cele două steaguri roșii, jumulite de vânt – erau doar două cârpe –, care avertizau despre existența unei plase pentru prins țipari, și am strigat:

— Haide, Stella, o dată în jurul steagurilor, cine câștigă are voie să-și pună o dorință!

Și am pornit înot fără să-i mai aștept răspunsul. La început, nu m-am uitat în urmă să văd dacă mă urmează, înotam cât puteam de repede, steagurile

se legănau în marea nu foarte agitată. Încă nu ajunsesem la ele când am privit pentru prima dată înapoi, Stella îmi acceptase provocarea, se băgase în joc, mă urma cu mișcări lungi de craul. Mi s-a părut că înota relaxată, sigură pe victorie, ceea ce m-a întărâtat. Ajunsă la steaguri, își schimbă stilul, acum înota plină de entuziasm pe spate, fără ca distanța dintre noi să se micșoreze. Am accelerat, sau cel puțin așa am crezut, am mai înaintat câțiva metri, aproape sigur că voi ajunge la mal înaintea ei, dar atunci ea își ridică un braț și îmi făcu semn cu mâna; așa reacționa doar cineva convins de superioritatea sa, voios, îngăduitor, iar ea se apropie rapid, mi se părea că e propulsată de o elice. Cu câtă ușurință ai trecut pe lângă mine, Stella, nici măcar n-am mai încercat să te ajung din urmă, am renunțat, am rămas în spate și te-am privit cum ai ieșit pe mal fără nici cel mai mic semn de oboseală.

La pini, la vâlceaua dintre pini, i-am amintit că avea voie să-și pună o dorință, dar ea refuză, nu acum, nu chiar acum, avea să o lase pentru o altă ocazie, era întotdeauna de folos să ai la dispoziție o dorință nefolosită, momentul folosirii trebuie gândit cu atenție, nu e bine s-o irosești, în timp ce îmi spunea toate astea îmi ștergea nisipul de pe spate, de pe piept, la un moment dat se aplecă atât de mult încât mi s-a părut că a descoperit ceva, o rană mai veche, o cicatrice, dar ea observase altceva.

— Chiar zâmbește, Christian, zise ea, pielea ta chiar zâmbește.

Stella citise odată că în anumite momente pielea putea să zâmbească și acum se pare că găsise confirmarea acestei afirmații. Curios nevoie mare m-am întors pe o parte, dar n-am putut constata decât că pielea mea era așa cum fusese mereu și că nu se zărea nici măcar o umbră a vreunui surâs. Ceea ce n-am observat sau ceea ce n-am reușit să percep: tu ți-ai dat seama de asta. Observația ei

declanșase ceva pentru care nu eram pregătit; o dorință neliniștită, care în închipuirea mea devenea tot mai agitată, mă determină să o ating, i-am mângâiat pulpele, căutându-i în același timp privirea, fețele noastre erau atât de apropiate încât îi simțeam respirația. Privirea ei o susținu pe a mea, aveam impresia că în privirea ei se reflecta aceeași dorință sau că avea în ea un îndemn blând; am dezbrăcat-o de costumul de baie, fără ca ea să se opună, ba chiar m-a ajutat și ne-am iubit chiar acolo în vâlceaua dintre pini.

Cât de tare își dorea să povestească, de parcă trebuia de-acum să rostim lucruri care încă nu fuseseră rostite. Acum aduse în discuție trecutul, acum voiam să știm mai multe unul despre celălalt, pentru siguranță, pentru justificare sau doar pentru împăcare, nevoia noastră de a vorbi ne îndemna să punem multe întrebări. Este o poveste lungă, zise ea, capul meu se odihnea pe umărul ei, iar ea zise:

— Este o poveste lungă, Christian, începe încă din timpul războiului, în Kent, pe cerul de deasupra comitatului Kent.

— Cum adică pe cer? am întrebat eu.

— Tatăl meu a fost operator radio la bordul unui bombardier, avionul său a fost doborât la primul atac, camarazii săi au murit, el a supraviețuit pentru că parașuta sa a funcționat; așa am devenit profesoară de engleză.

— Așa? am întrebat.

Iar Stella mi-a povestit despre tatăl ei, care a fost împușcat și dus într-un lagăr de prizonieri din apropiere de Leeds, acolo și-a petrecut câteva săptămâni și s-a abrutizat, ca majoritatea prizonierilor. Lucru care s-a schimbat când a fost repartizat împreună cu alți câțiva în toamnă la muncile câmpului, munca la ferma lui Howard Wilson îi făcea plăcere, iar referatele politice din lagăr la care li se ordona să participe le folosea, ca și ceilalți, ca să mai recupereze din somn. Tatăl

Stellei mânca la aceeași masă eu familia Wilson, i s-a permis să participe la o aniversare modestă, iar odată l-au rugat să ducă un băiat bolnav la doctor cu un ataș la bicicletă.

— Tatăl tău s-a născut la țară? am întrebat eu.

— Era electrician, a zis ea, putea să dovedească oricui că locuia cu lumină inadecvată, avea mereu pregătite în geantă câteva becuri de rezervă, pe care i le oferea clientului la prețul de producător, clientul său favorit îl botezase Joseph Luminătorul, familia Wilson îi spunea Joe. Nu ne-a explicat de ce, la multă vreme de la încheierea războiului, se hotărâse să-i viziteze pe cei din familia Wilson, ne-a spus doar că era cazul să dăm pe acolo.

Astăzi se știe că a te întoarce în locul în care ai avut o experiență importantă, poate chiar hotărâtoare, reprezintă o dorință firească. Acest lucru l-a spus și Stella și după o pauză a adăugat:

— Șapte zile, Christian, am vrut să stăm doar o după-amiază și am rămas șapte zile.

Nu reușeam cu niciun chip să mă desprind de fotografia ei; în vreme ce orchestra școlii continua să cânte, eu mă uitam neabătut la fotografia ei, mi se părea că ne dăduserăm întâlnire chiar pentru această clipă cu intenția de a ne spune ceva ce încă nu știam unul despre celălalt.

De două ori asistasem la repetițiile orchestrei, ale orchestrei și corului, dar acum, privind fotografia ta, cantata m-a impresionat mult mai mult. Această expunere, această căutare disperată, speranța unui răspuns, a mântuirii, invocarea puterii învingătoare a Tatălui și a Fiului, vremea Lor este cea mai potrivită. Cum îți strălucea dintr-odată chipul, Stella, chipul acela pe care îl sărutasem peste tot, pe frunte, pe obraji, pe gură. Laudă și slavă, rostesc numele și mă închin, Slavă Ție! A urmat apoi acel *Amen* pe care orchestra noastră l-a preluat ca un ecou, tot mai încet, pierzându-se într-un univers al consolării și depășind astfel acel *Actus Tragicus*[11]. Continuam

să-i privesc neîncetat chipul, niciodată nu mai avusesem un sentiment atât de puternic al pierderii; lucru destul de ciudat, căci înainte nu-mi trecuse prin cap să posed ceea ce se pierduse.

Când *Herr* Block a urcat pe scenă, mă gândeam deja că avea să mai țină un discurs, dar el nu a făcut decât să ne mulțumească, să ne mulțumească pentru tăcere, pentru reculegere. Nu ne-a spus direct să părăsim aula, a arătat doar spre cele două ieșiri, iar mulțimea s-a pus în mișcare, s-a îngrămădit, s-a subțiat, s-a răspândit pe coridoare unde vocile au devenit imediat gălăgioase. Am rămas în urmă, am așteptat până când au plecat și cei mici din partea de la ferestre, apoi m-am uitat cu atenție în jur înainte să înșfac fotografia Stellei. Am ascuns-o sub pulover și am părăsit aula după ceilalți.

După această comemorare nu s-au mai ținut ore, am coborât scările până la etajul întâi, unde se afla clasa mea, am pășit în încăperea goală și m-am așezat la masa mea, cu fotografia Stellei în față.

N-am putut sta prea mult timp așa, am pus fotografia la păstrare în sertar și am hotărât să o iau acasă ca să o pun lângă cea de grup cu clasa mea. Fotografia aceea de grup fusese făcută de un turist, un bătrân profesor pensionar care locuia în hotelul Seeblick și o cunoscuse acolo pe Stella. El ne-a grupat în felul său: primul rând culcați, al doilea rând în genunchi, apoi cei mai mari în picioare și pe fundal trei cutere pescărești ieșind în larg. Tu stăteai în picioare printre cei îngenuncheați cu mâna pe capul celui mai apropiat. La marginea fotografiei – nu știu de ce –, stătea Georg Brisanz, elevul tău favorit, ținând în brațe un teanc de caiete, printre ele și caietul meu. Georg se bucura de privilegiul de a aduna caietele.

N-am fost surprins la începutul celor două ore când ne-a comunicat tema compunerii, Stella ne sfătuise dinainte să citim *Ferma animalelor,* am fost doar dezamăgit de răceala ei, de vorbele ei

strict la obiect, în privirea ei nu se afla ascunsă nicio expresie ascunsă de înțelegere, ea ignoră orice fel de apropo cu privire la cele trăite și care ne aparțineau doar nouă. Mă privea la fel cum îi privea și pe ceilalți; chiar și atunci când stătea lângă pupitrul meu – corpul ei se afla atât de aproape încât aș fi putut să-l trag spre mine –, mi s-a părut că simt o detașare neașteptată: ce s-a întâmplat s-a întâmplat, nu ai de ce să te mai referi la asta acum.

Eram convins că îmi scrisesem lucrarea finală exact așa cum își dorea Stella, îmi făcuse plăcere să descriu revolta animalelor de la ferma domnului Jones, care mai apoi s-a numit doar *Ferma animalelor*. Ba chiar îmi exprimasem un respect prevenitor despre purtătorul de cuvânt al răscoalei, grăsunul și înțeleptul vier Napoleon, strălucitor prin stilul său oratoric convingător. Desigur că am amintit și cele șapte porunci pe care și le stabiliseră animalele însele – un soi de listă de legi, pe care am considerat-o obligatorie pentru toate vietățile. Am subliniat unele dintre aceste porunci, bunăoară pe prima: Oricine merge pe două picioare este un dușman. Dar și cea de-a șaptea: Toate animalele sunt egale.

Eram, așadar, destul de mulțumit de lucrarea mea, așteptând nerăbdător să ne fie înapoiate carnetele, o oră în care, de obicei, Stella nu uita niciodată să ne explice de ce unii scriseseră satisfăcător, alții insuficient și alții bine – foarte bine nu acordase până atunci decât o singură dată. Dar ea nu a venit, au fost anulate mai multe ore și n-a fost ușor de aflat ce o împiedica să vină să-și țină orele. Heiner Thomsen știa unde locuiești, el venea în fiecare zi de la Scharmünde la Hirtshafen, dar nu era un coleg de clasă. Stella nu închiriase camera de la hotelul Seeblick decât pentru câteva zile de pe perioada vacanței, speram să o întâlnesc acasă și, în ciuda unor ezitări, am pornit totuși la drum.

Pur și simplu trebuia să știu ce se întâmplase sau ce i se întâmplase, câteodată chiar mă bătea gândul că nu mai venea la școală din pricina mea.

A doua zi am plecat spre Scharmünde, am găsit strada și casa ei, bătrânul de pe banca din grădină ședea ca într-o seară de duminică acolo, într-o mână își ținea pipa, cu cealaltă se sprijinea într-un baston. Când am deschis poarta grădinii își înălță capul, dezvăluind o față rotofeie, prost bărbierită și mă privi zâmbind.

— Apropie-te, zise el, apropie-te, sau trebuie să te domnesc?

— Nu e cazul, am răspuns eu, sunt încă elev.

— Nu s-ar fi zis, meditä bătrânul operator radio cu voce tare și, după ce mă studie încă o clipă, întrebă: Un elev de-al ei, de-al fiicei mele?

— *Frau Petersen* este profesoara mea de engleză, am spus eu.

Bătrânul păru mulțumit, nu mai trebuia să adaug nimic cu privire la motivul vizitei mele. Strigă:

— Stella! Și încă o dată spre cu fața spre ușa deschisă: Stella!

Ea apăru în ușă, nu păru foarte surprinsă când mă zări lângă tatăl ei, poate că mă văzuse venind și se pregătise pentru momentul salutului. Ieși din casă îmbrăcată într-un tricou și blugi și îi spuse bătrânului:

— După cum văd, *dad,* ai musafiri.

Din strângerea ei de mână nu puteai ghici nimic altceva decât un la obiect „Bine ai venit”. Mi se adresă foarte politicos:

— Ce drăguț să vă revăd, Christian!

În glasul ei nu se citea nimic, nici neplăcere, nici reproș și cu atât mai puțin vreun semn ascuns de bucurie.

Tatăl ei insistă să intrăm în casă, în grădină devenise prea răcoare pentru el, dar avea nevoie de ajutorul ei, iar ea îl apucă hotărât și îl ridică, după care îl conduse înăuntru. El mă privi peste umăr și îmi zise:

— Lumbago, o amintire din vremuri apuse.

Bătrânul operator radio vru să fie condus în camera sa, o încăpere îngustă cu flori ale soarelui privind înăuntru pe fereastra sub care era plasat un soi de blat de lucru, la perete se afla o sofa de modă veche cu o cuvertură întinsă neglijent pe ea. Se așeză cu greu în scaunul de răchită din fața hiatului de lucru și îmi făcu imediat semn să mă așez pe taburetul alăturat.

— Navomodele? am întrebat eu imediat și am luat în mână o sticlă în care era reprodusă o scenă din port, o navă uriașă plină de containere, trasă de un șlep.

— Timp liber, mi-a răspuns el, cu asta îmi mai trece de urât, câteodată chiar sunt nevoit să rezolv probleme. Arătă spre o sticlă deschisă la culoare în care se afla o corabie cu pânze, cu cele trei catarge întinse pe punte. Pe astea trebuie încă să le montez, și mai adăugă cum unii se miră cum reușește să bage o corabie cu trei catarge într-o sticlă.

— De fapt, e foarte simplu. Mai întâi se montează chila navei în sticlă, apoi se construiește deasupra, se înalță catargele, iar valurile artificiale sunt adăugate ulterior.

În timp ce îmi vorbea despre îndeletnicirea lui, eu trăgeam cu urechea după pașii Stellei prin casă, am auzit-o vorbind la telefon, lucrând ceva la bucătărie și expediind de la ușă un vizitator sau un curier. Începusem deja să nu mai cred că voi putea schimba o vorbă cu ea între patru ochi, când am văzut-o intrând cu o tavă în mâini, pe care o depuse pe blatul de lucru. Am văzut un pahar mare cu inscripția *The Gardener* și o sticlă de rom *Captain Morgan.* Tatăl o apucă de mână și o mângâie:

— Mulțumesc, copila mea. Întorcându-se spre mine, adăugă: Romul înnobilează ceaiul.

Ea nu-l lăsă pe el să se servească, deschise ea însăși sticla și turnă o cantitate generoasă în ceai,

după care îl bătu pe umăr pe bătrân și spuse:

— *To your health, dad.*[12] Apoi se întoarse spre mine și-mi spuse mai hotărât: Pentru tine, Christian, am pregătit ceva alături.

Rafturi de cărți vopsite în alb, un birou alb verzui cu mai multe sertare, un șezlong tapițat cu piele, două fotolii împletite și pe perete o reproducere mare, misterioasă: O regină își privește țara. Pe birou, lângă un teanc de caiete era un pahar cu ceai pe care scria: *The Friend*[13]. N-am fost foarte entuziasmat de camera ta, Stella, mi se părea parcă a fi cunoscută, în orice caz nu aveam senzația că pătrund pe teren necunoscut. Când am rămas singuri am îmbrățișat-o și am sărutat-o, mai bine zis am încercat s-o sărut, dar s-a încordat și m-a respins.

— Nu aici, Christian, te rog, nu aici!

Chiar și când mi-am strecurat mâinile sub tricoul ei, i-am simțit rezistența, iar ea a repetat:

— Nu aici, Christian, te rog!

M-am așezat și am citit cu voce tare inscripția *The Friend,* făcând un gest interogativ spre mine. Stella n-a răspuns, nu mi-a confirmat nimic, în loc de asta m-a întrebat:

— De ce ai venit?

Mai întâi n-am știut ce să răspund, dar apoi am zis:

— Trebuia să te revăd și, plus de asta, vreau să-ți propun ceva.

Stella m-a rugat cu o expresie combinată de înțelegere și oboseală să mă gândesc la situația ei, la situația celorlalți, m-a întrebat dacă m-am gândit cum va continua relația noastră:

— Știi ce înseamnă pentru mine, dar știi și ce reprezintă pentru tine?

— N-am mai rezistat, i-am spus, ca să te văd măcar o clipă aș fi stat să aștept și în fața cancelariei.

— Bine, a răspuns ea calmă. Dar ce se va întâmpla, sau și mai bine, ce se mai întâmplă

acum?

Mi-ai dat de înțeles că tu te-ai gândit dincolo de prezent, că ai analizat lucrurile care ne așteaptă. Ce se mai întâmplă acum? Așa ceva nu întreabă nimeni decât dacă e nesigur, apăsat de griji și debusolat.

Ea vorbi dintr-odată:

— Poate că ar trebui să solicit mutarea la o altă școală. Ar ușura unele lucruri.

— Atunci, mă mut și eu.

Ea scutură din cap, vocea îi suna înțelegătoare, părea să-i pară doar rău de remarca mea.

— Ah, Christian!

Nu mă puteam desprinde de teancul de caiete de pe biroul ei, tot timpul trăgeam cu ochiul la el, acolo se afla și lucrarea mea, pe care o citise și o notase cu siguranță. Doar la gândul ăsta și n-am mai îndrăznit să o ating pe Stella sau s-o întreb cum i s-a părut lucrarea.

— Stella!

Ea își puse într-o scrumieră țigara pe care voia să și-o aprindă și mă lăsă singur. Se pare că bătrânului îi era frig lângă bancul său de lucru, o rugase să-i aducă o jachetă, apoi mai schimbară amândoi câteva cuvinte șoptite, iar eu am știut că era vorba despre vizita mea. Caietul meu nu se afla deasupra teancului, dar, chiar dacă ar fi fost acolo, tot nu m-aș fi atins de el. Căci în spatele turnului de caiete de pe biroul ei se găsea o fotografie înrămată a unui bărbat blond, atletic, care privea provocator spre obiectiv, îl amenința pe fotograf cu o revistă făcută sul. Pe marginea fotografiei am putut citi: *„Stella with love, Colin”*[14].

N-am vrut s-o întreb de îndată, în niciun caz de îndată, cine era acest Colin și în ce relații era cu el. Am încercat să-mi dau seama de vârsta lui, nu putea fi cu mult mai în vârstă decât mine. Am luat țigara din scrumieră și am aprins-o, privind tabloul cu *O regină își privește țara,* era opera unui pictor englez, Attenborough, cred. Țara reginei se afla în

penumbră, nu existau drumuri, șosele, la marginea unei ape puteai bănui existența unor case, pitite, parcă inaccesibile.

Surâsul tău, Stella, când te-ai întors în cameră și ai observat că îți fumam țigara. Mi-ai făcut semn cu mâna să nu mă ridic, aici eram pe alt teritoriu, nu în clasă, aici nu trebuie să te ridici în picioare când intru eu.

— Îi merge mai bine, zise ea, de azi tatei îi merge mai bine.

Ea făcu câțiva pași, se opri în dreptul biroului și puse mâna pe teancul de caiete. Tot nu aveam curajul s-o întreb ce părere avea despre lucrarea mea. Ea însăși, mă gândeam eu, trebuia să decidă momentul în care să-mi spună. Cu cât ezitarea ei se prelungea, cu atât eram mai sigur că nu voi avea parte de vreo laudă. Știam că ea nu se dăduse niciodată în lături de la a lăuda pe cineva care făcuse treabă bună, cu asta începea de fiecare dată când aducea caietele înapoi și analiza cu noi lucrările, explicându-ne notele. Am așteptat să se așeze lângă mine, dar ea nu o făcu, păși, în schimb, la fereastră și privi afară, așa, de parcă ai fi căutat ceva, o încurajare, o revelație. După o vreme am observat că expresia feței i se schimbase și ea îmi spuse cu o ușoară tristețe, și nu cu înțelegere:

— Ceea ce voi face acum, Christian, n-am făcut niciodată, poți să-i zici acțiune conspirativă, da, dacă mă gândesc la cele care ne unesc, putem să-i spunem acțiune conspirativă. Ceea ce îți voi spune ar trebui, de fapt, rostit în clasă.

În timp ce vorbea, mi-am amintit de camera de la hotelul Seeblick, de perna pe care o împărțiserăm, am simțit o teamă nedeslușită, dar și o durere nedeslușită, însă doar pentru scurtă vreme, căci, după ce își aprinse o altă țigară, ea începu din nou să se plimbe prin cameră.

Ceea ce ai spus, Stella, părea inițial să nu mi se adreseze direct doar mie, părea că vrei să transmiți tuturor ceva principial, ceva care îi viza pe toți.

— *Ferma animalelor* este o fabulă aplicată sau o fabulă aplicabilă, aici se transmite ceva prin intermediul a altceva, în spatele informațiilor principale se află un adevăr universal, am putea să-l numim și mizeria revoluției. Ea se opri în dreptul unui raft cu cărți și vorbi în continuare parcă adresându-se raftului: Pentru animale nu se aplică în totalitate cerințele clasice ale revoluției – mai multă pâine, mai multă libertate, scopul lor este să încheie domnia oamenilor, un țel limitat, concret, pe care îl și ating. Dar abia acum, odată cu crearea unei noi civilizații începe mizeria. Începe prin formarea claselor și cu setea de putere a unor indivizi.

Acum Stella se întoarse spre mine:

— Și pentru că am abordat acest subiect, Christian, ai redat suficient de corect începuturile, poruncile, lozincile, ai amintit lista de legi stabilite de animale, totul corect, dar exact, ai citat și teribila expresie: „Toate animalele sunt egale între ele, dar unele sunt mai egale decât altele”. Dar nu ai amintit, sau nu ai băgat de seamă ceva: rezultatul acestei revoluții, un rezultat caracteristic pentru multe alte revoluții. N-ai remarcat luptele pentru putere din clasa dominantă, n-ai acordat nicio atenție teribilei terori instaurate după cucerire și, Christian, n-ai observat că aici iese în evidență un model comportamental uman. Există o carte, despre care nu e obligatoriu să fi auzit, dar care spune multe: *Revoluția își mănâncă copiii.* Pe scurt, ai numit cauzele acestei revoluții, dar n-ai descris aproape deloc motivele pentru care aceasta a eșuat, în cele din urmă.

Nu am încercat să mă apăr, am renunțat pentru că mi-am dat seama că îmi ești superioară și că aveai dreptate în tot ceea ce îmi spuseseși.

Dar credeam că trebuie, totuși, să aflu ceva: nota pe care mi-o dăduseși sau pe care urma să mi-o dai. Iar la întrebarea mea:

— Dacă lucrarea mea nu e bună, nu mă pot aștepta la mare lucru?

Tu ai ridicat din umeri și mi-ai spus pe un ton care mă punea la punct:

— Nu cred că este locul sau momentul acum să vorbim despre note.

Stella îmi dădu de înțeles că trebuia să menținem distanța și că ea, cu toată afecțiunea și înțelegerea pentru trecutul nostru, nu era dispusă să cedeze din autoritatea ei în acest domeniu.

— Despre note nu trebuie să vorbim.

Acest lucru a fost rostit cu atâta hotărâre, încât n-am mai făcut nicio încercare de-a o face să se răzgândească, și nici n-am îndrăznit s-o mai cuprind pe după talie și s-o trag la mine în brațe.

N-ai vrut să ies din biroul tău când a sunat telefonul, în timpul convorbirii m-ai privit amuzată și ușurată, era apelul pe care îl așteptaseși. Prietenii Stellei, care trebuiau de mult s-o fi luat la bord, și-au anunțat încă o dată sosirea; din câte am înțeles nu puteau stabili o zi, vântul le era potrivnic. Ea mi-a respins propunerea de a ieși împreună în larg până la câmpurile cu pietre.

— Altădată, spuse ea, după ce mă întorc.

La despărțire îmi mai zise că fusese o vizită neașteptată, lucru cu care voia, probabil, să-mi comunice că ar dori să fie scutită pe viitor de astfel de surprize. Din grădină m-am întors și amândoi mi-au făcut cu mâna, chiar și bătrânul operator radio.

Singur, singur în sala mea de clasă, ședeam la pupitrul meu și priveam fotografia Stellei; mi-am propus să-i povestesc ce nu aflase încă despre mine, și despre accidentul cu un stabilopod voiam să-i povestesc, care era să se întâmple când eram sub apă pentru a verifica situația bolovanilor. Un bolovan uriaș se desprinsese din gheara excavatorului și m-ar fi lovit dacă valul de presiune nu m-ar fi împins la o parte.

Încet, atât de încet încât aproape că n-am auzit, s-a deschis ușa și Heiner Thomsen exclamă:

— Aici ești! zise și se îndreptă repede spre mine.

Mă căuta din însărcinarea lui Block, directorul voia să discute imediat cu mine.

— Știi ce vrea?

— N-am idee.

— Unde e?

— Pe undeva.

Am închis sertarul, am coborât încet treptele spre biroul lui Block de la parter. Nu mi-a ieșit în întâmpinare; ședea la biroul său și mi-a făcut semn să intru. Din felul în care se uita la mine – cu acea privire pătrunzătoare, stăruitoare –, mi-am dat seama imediat că aștepta ceva special de la mine. Mi s-a părut umilitor să mă lase să aștept atât în tăcere. Buzele sale subțiri se mișcau, părea să mestece ceva, în cele din urmă zise:

— În mod evident ați vrut să încheiați comemorarea într-un stil personal.

— Eu?

— Ați luat din sală fotografia lui *Frau Petersen*.

— Cine zice asta?

— Mai mulți elevi v-au văzut. Au observat că ați luat fotografia și ați ieșit din sală cu ea ascunsă sub pulover.

— Probabil că se înșală.

— Nu, Christian, nu se înșală, și acum v-aș ruga să-mi spuneți de ce ați făcut asta. *Frau Petersen* era profesoara dumneavoastră de engleză.

Eram pregătit să admit că luasem fotografia Stellei, dar stând așa în fața biroului său nu-mi venea în minte niciun motiv pe care să i-l pot oferi, cel puțin nu un motiv pentru care să fi făcut doar eu singur acest gest. După o vreme am spus:

— Bine, admit că am luat fotografia, n-am vrut să dispară cine știe unde, voiam s-o păstrez în amintirea profesoarei mele. Toți din clasă o apreciam.

— Dar, Christian, ați vrut poza doar pentru dumneavoastră, nu-i așa?

— Fotografia trebuie să rămână în sala de clasă, am spus.

El îmi acceptă afirmația cu un zâmbet ironic și repetă:

— Așadar, în clasă. Dar de ce nu în aulă, acolo unde sunt și fotografiile foștilor profesori ale colegiului, de ce nu acolo?

— Pot s-o pun și acolo. Pot să fac asta imediat, am zis eu.

Acum Block mă privi foarte serios și am început să cred că știa mai multe decât crezusem eu la început, deși nu-mi puteam imagina exact cât sau de ce mă suspecta. Nimic nu mă deranjează mai mult decât să fiu subiectul unor suspiciuni nedefinite. Pentru a încheia convorbirea i-am propus să fac imediat ceea ce dorea:

— Dacă sunteți de acord, domnule profesor, voi remedia imediat situația, fotografia va fi pusă acolo unde doriți.

El aprobă din cap, puteam să plec. Ajunsesem deja la ușă când mi se adresă din nou, așa ca în treacăt:

— Lucrurile nerostite, Christian, au uneori urmări mai grave decât cele rostite. Înțelegeți ce vreau să spun?

— Am înțeles, am răspuns și m-am grăbit să duc fotografia Stellei în locul stabilit.

Așa că, din nou ți-am purtat fotografia sub pulover, Stella, iar în drumul meu spre aulă n-am vorbit cu nimeni, am evitat pe toată lumea. Peretele nu era ocupat complet, acolo erau adunate fotografiile a șase profesori, exclusiv oameni bătrâni, unul singur părea să fi avut simțul umorului, un pedagog în uniformă de marinar cu două steaguri de semnalizare încrucișate peste piept. Conform notiței, predase biologie, cu mult înainte de anii mei de școală. Am pus fotografia între cea a lui și o altă față colțuroasă, nu mi-a

trecut prin cap să-i analizez vecinii de fotografie. Îți găsiseși locul, ceea ce, pentru moment, îmi era suficient.

Privindu-te mi-am recuperat ceea ce aveam nevoie sau credeam că aveam nevoie, bucuria spontană a unei atingeri, fericirea care cerea să fie repetată. În acest moment, eram sigur că fotografia ta mi-ar fi fost de folos mie, doar mie. Acea luminozitate de pe plajă, acea luminozitate orbitoare din duminica aceea când o așteptam pe Stella în broscuța Volkswagen pe care mi-o împrumutase Claus Bultjohan, o cabrioletă care îi aparținea tatălui său. Tatăl său lucra pentru televiziune și călătorea prin Scandinavia, lucra la un film de artă despre laponi, nomazi având surprinzătorul drept de a trece frontiera în Rusia. După vizita mea la ea acasă, nici n-am mai încercat să mă mai întâlnesc cu Stella; dar pentru că știam că pe o vreme atât de frumoasă se ducea singură la plajă pentru a citi sau a se bronza, am decis să o aștept, suficient de departe de casa în care locuia. În mașină ascultam Benny Goodman. Am urmat-o extrem de încet, ea purta o rochie colorată de plajă cu albastru și galben, pe umăr ducea geanta de plajă. Mergea repede și încrezătoare; chiar înainte de chioșcul unde se vindeau ziare și pește afumat am oprit brusc lângă ea, i-am văzut neplăcerea întipărită pe chip, dar am mai văzut și cum această expresie a fost înlocuită de una de surpriză și de mirare.

— Ah, Christian, doar zise ea.

I-am deschis ușa și, după un moment de ezitare, a ales să urce în mașină.

Se așeză prompt pe aparatul meu de fotografiat pe care îl pusesem pe scaunul din dreapta.

— Dumnezeule, ce e asta?

— L-am câștigat la un concurs, am răspuns eu. Am ieșit pe locul cinci.

— Și încotro ne îndreptăm? se interesă ea, iar eu am răspuns:

— Spre locuri unde avem ceva de văzut.

Jos, în piață, unde erau așezate geamandurile culese din mare care urmau să fie vopsite, dar mai înainte trebuiau curățate de rugină, ne-am oprit. Cât de bucuroasă ai reacționat la propunerea mea de a face aici câteva fotografii, așezată, călare, câteodată participai plină de entuziasm, ai părut chiar să mângâi una dintre geamanduri; doar când te-am rugat să pozezi ca figură de galion pe mașină, ai refuzat cu un fluturat al mâinii. Ședeai pe capotă, la fel ca acele fete alese special ca să prezinte mașinile în saloanele auto, când vântul ți-a învolburat rochia de plajă, scoțând la iveală slipul albastru. Ai refuzat rapid și ai spus:

— Asta nu, Christian, nu mergem chiar așa departe, după care ai întrebat unde aveam să dau filmul la developat; i-am promis să păstrez fotografiile doar pentru mine.

În acea duminică, Stella m-a pozat o singură dată, ședeam în restaurantul pescăresc de lângă cazinou, aproape toate locurile de pe terasă erau ocupate. Stella studie meniul de mai multe ori, mă distra cum încerca să ajungă la o decizie: abia apuca să închidă copertele legate în piele, că le și deschidea din nou, scutura din cap și făcea altă alegere. Nu-i scăpă că toată cercetarea, selecția și renunțarea ei mă amuzau, căci, înainte să comande, îmi spuse:

— Câteodată iubesc indecizia, posibilitatea de a avea de unde alege.

Am comandat pește prăjit în untură și salată de cartofi.

Îmi admiră talentul pe care l-am arătat la tranșat, în special tăietura longitudinală cu care am desprins fileul de restul peștelui, a încercat să mă imite, dar nu i-a reușit, așa că i-am tras farfuria spre mine și am făcut-o eu.

Stella mă studie plină de interes când am luat apoi șira spinării, am lins-o satisfăcut și mi-am ridicat-o în dreptul feței.

Stella râse, se întoarse, mă privi din nou râzând și îmi zise:

— Minunat, Christian, stai așa, asta trebuie imortalizată. Mă fotografie, îmi ceru să deschid gura și să îmi apropii scheletul de buze, mă mai fotografie o dată. Când i-am propus să facem o fotografie cu noi doi, a ezitat o clipă, o ezitare la care mă așteptam. În cele din urmă acceptă, și după-masă ne-am dus pe plajă, căutând un loc printre castele de nisip părăsite. Ne-am fotografiat cu autodeclanșatorul. Ce arăta sau avea să arate imaginea nu ni s-a părut compromițător nici mie, nici Stellei: ședeam îmbrăcați în straie de vară strânși unul lângă celălalt, ne străduiam să părem binedispuși, sau cel puțin mulțumiți de noi înșine.

Și n-am spus-o, dar am gândit-o: O iubesc pe Stella.

Și m-am mai gândit: Mi-aș dori să știu mai multe despre ea. N-ai niciodată informații suficiente atunci când înțelegi că iubești pe cineva.

În vreme ce tu îți scoteai din geanta de plajă cartea lui Faulkner, *Lumină de august* și te întindeai spunându-mi ca o scuză că, pur și simplu, trebuia să citești cartea asta, eu am întrebat:

— De ce, de ce trebuie să-l citești, în planul de lecții nu e inclus?

— Este autorul meu favorit, ai răspuns tu, unul dintre autorii mei favoriți vara aceasta.

— Și ce îți place așa de tare la el?

— Chiar vrei să știi?

— Vreau să știu totul despre tine, am spus eu și tu, fără să mai stai pe gânduri, m-ai introdus în lumea lui Faulkner, în care celebrează sălbăticia de acolo, de pe malurile fluviului Mississippi, o sălbăticie în care domneau urșii și cerbii, unde erau la ei acasă și oposumul, și șarpele mocasin, cel puțin până în clipa în care gaterele și morile de bumbac aveau să transforme ireversibil locurile.

Dar mi-ai povestit și despre personajele lui, despre domni și ticăloși, care i-au creat sălbăticiei

propria lege, contribuind astfel la declinul Sudului.

O ascultam cu plăcere, vorbea altfel decât în clasă, mai ezitant, aproape că m-aș fi putut simți ca un coleg al ei. Sigur că mi-am propus să-l citesc și eu pe autorul ei favorit cât de curând, sau măcar să încerc să-l citesc. O vreme am rămas tăcuți, întinși alături unul de celălalt, m-am întors apoi spre ea și i-am contemplat chipul, ea avea ochii închiși. Chipul Stellei mi se părea chiar mai frumos ca atunci, pe pernă, din când în când aproape că puteam recunoaște urma unui zâmbet. Deși mi-ar fi plăcut să știu la ce se gândea, n-am pus întrebări, doar o singură dată am vrut să știu cine era acel Colin, iar ea mi-a răspuns scurt, un coleg de la facultate, care acum preda la o școală din Bremen. La un moment dat, însă, am presupus că știu la ce se gândea, când pe chipul ei a apărut o expresie de așteptare. Am presupus că se gândea la mine, iar ea mi-a confirmat bănuiala așezându-și o mână pe abdomenul meu. Chiar dacă cel la care te gândești e lângă tine, tot îți poate umple gândurile.

Nu se știe cine ne-a descoperit, poate a fost Heiner Thomsen sau vreun altul din banda sa care veniseră pe plajă să joace volei, anunțându-se cu glasurile lor. Dar dintr-odată vocile au amuțit și curând am văzut niște siluete care încercau să se pituleze în spatele castelelor de nisip și să se apropie tiptil. Voiau să afle dacă era ceva de văzut, dacă aveau ce să povestească la școală. N-a trebuit să o atenționez pe Stella cu privire la colegii mei de clasă, ea îi observase deja și mi-a făcut cu ochiul, ridicându-se și îndreptându-se spre zona cu castele. Ca urmare, se ridicară unul, apoi altul, apoi mai mulți, stăteau în picioare stingheri, de parcă ar fi fost surprinși în flagrant. Unul dintre ei chiar a reușit să îngaime un salut. Stella îi studie, binedispusă și se prefăcu a nu le lua în nume de rău ascunzișul lor, spunând:

— Are și avantaje să ții ore pe plajă. Cine vrea să participe e invitat cu drag.

Desigur, niciunul nu s-a arătat interesat.

În acel moment te-am admirat, Stella, și mi-ar fi plăcut să te pot îmbrățișa când le-ai acceptat invitația la volei. Au bătut din palme de fericire, ambele echipe te voiau. Doar pe tine, numai pe tine voiam să te privesc și mi-am imaginat dintr-odată că împart din nou o pernă cu tine sau că mă îmbrățișezi și că îți simt sânii lipiți de spatele meu. Deși ai fost pilonul principal al echipei tale – niciunul nu știa să facă manevre la fel de bune ca tine, nimeni nu servea cu atâta exactitate ca tine – a trebuit să accepți înfrângerea. Au încercat s-o convingă pe Stella să mai joace o partidă, dar ea a refuzat prietenos, căci trebuia să ajungă acasă.

Colegii mei de clasă au înconjurat mașina, și-au aruncat priviri sugestive unul altuia când Stella și-a legat centura de siguranță, mi-au dat sfaturi ironice și unii dintre ei au fluierat în urma noastră. Ne-am dus direct la ea acasă.

Bătrânul operator radio nu se afla pe banca din grădină, iar casa avea două ferestre deschise. Am oprit motorul în speranța că mă va ruga să o însoțesc în casă. Pentru că tăcea, am propus să mergem din nou cu barca gonflabilă la câmpurile de pietre. Stella mă trase spre ea și mă sărută. Îmi spuse:

— Mi-au sosit prietenii. O să plec cu ei.

— Când?

— S-ar putea să se întâmple chiar mâine, sper cel puțin. Am nevoie de câteva zile doar pentru mine.

— Mai târziu, așadar?

— Da, Christian, mai târziu.

Înainte să coboare, m-a mai sărutat o dată, iar din poartă mi-a făcut semn cu mâna, nu în treacăt, nu într-o doară, ci încet, de parcă ar fi trebuit să mă resemnez cu această despărțire. Atunci mi-a trecut prima dată prin minte că aș putea trăi cu Stella. A fost un gând subit, curajos, iar astăzi îmi dau seama, că, în anumite privințe a fost un gând

nepotrivit, care s-a putut naște doar din teama că ceea ce mă lega de Stella ar putea să se termine la un moment dat. Cât de firesc apare dorul de stabilitate!

Hirtshafen mi s-a părut un loc trist din ziua în care ai urcat la bordul ambarcațiunii cu două catarge, Sonja observase asta și de la ea am aflat că au trimis o barcă la țărm, care te-a luat și te-a dus la bordul *Stelei Polare.*

Se pare că proprietarului nu-i venise în minte un nume mai bun. Și ai plecat. M-am dus și am stat o vreme în dreptul geamandurilor ruginite, la cei trei brazi și la podețul de lemn. Am intrat și în restaurantul Seeblick, fără să știu ce căutam acolo. Într-o după-amiază m-am gândit chiar să-i fac o vizită tatălui Stellei. Dar nu m-am putut gândi la niciun motiv pentru vizită, eu voiam să-l vizitez în speranța că aș putea simți acolo o apropiere de Stella. Atunci a sosit scrisoarea ei.

Tocmai o curățasem pe *Katarina* a noastră, ajunsesem acasă obosit de atâta muncă, iar tata mi-a spus:

— A sosit o scrisoare pentru tine, Christian, din Danemarca.

Grabnic, am urcat la mine în cameră, voiam să fiu singur. Expeditorul era generos, părea că vrea să ascundă ceva, scria doar: Stella P., Insula Ärö. Mi-a fost clar imediat că nu se aștepta un răspuns din partea mea, având în vedere informațiile sumare. N-am citit scrisoarea ei de la început, trebuia mai întâi să aflu cum s-a semnat și am fost foarte fericit când am citit: *„Hope to see you soon, best wishes, Stella”*[15].

Am fost atât de fericit, încât mai întâi mi-am căutat un loc unde să pot păstra scrisoarea ei.

Scriai de secetă, de deliciile îmbăierii într-un golf liniștit și despre vizita la Muzeul Mării de pe o altă insulă. De tot ce ați reușit să vedeți: o pisică de mare și o balenă împăiate, o uriașă balenă albastră care eșuase pe plajă, și în afară de asta,

numeroase acvarii, pline cu pești papagal și corali și bibani; i-au plăcut în mod deosebit – și aici am zâmbit la citirea rândurilor – câțiva crabi regali care se hrăneau cu un file de hering, i-ai numit cele mai letargice ființe ale Creației, căci a te uita la ele cum mănâncă era o probă de răbdare. Ai mai amintit de căluții-de-mare, niște căluți-de-mare foarte voioși, așa ți s-au părut. N-am găsit ascunzătoare mai bună pentru scrisoarea Stellei decât vechea mea gramatică englezească: în vreme ce o împăturream și o puneam în carte, m-am gândit, fără să știu ce avea să urmeze, la o zi oarecare, când aveam să rememorăm și să ne întrebăm: „Mai știi când…” Și așezați unul lângă altul aveam să citim împreună scrisoarea, poate uimiți cât de tare ne distra.

Atunci am visat-o pentru prima dată pe Stella, a fost un vis care m-a pus pe gânduri: ajunsesem târziu în clasă, toți ceilalți sosiseră deja și s-au întors rânjind spre mine, râzând agitați; când am ajuns la locul meu, mi-am aruncat o privire pe tablă unde scria cu majuscule: *Please come back, dear Stella, Christian is waiting for you*[16]. M-am năpustit la tablă și am șters textul, dar bucuria răutăcioasă de pe fețele lor îmi spunea că își imaginau a fi câștigat.

Să aștept, să aștept să se întoarcă; deși câteodată mă gândeam că am fost condamnat la așteptare, și mă obișnuisem deja cu asta, absența Stellei era greu de suportat. Asiguram zilnic, după-amiaza excursii pe mare pentru clienții de la Seeblick cu *Katarina,* de cele mai multe ori spre Insula Păsărilor, unde fusese construit un mic ponton. Îi plimbam pe oaspeți pe insulă, le arătam cabana paznicului, le povesteam despre bătrânul îndrăgostit de singurătatea de pe insulă, acesta împărțind-o ocazional cu un pescăruș îmblânzit, care nu mai putea să zboare după ce fusese rănit de o armă de vânătoare.

Mi s-a părut cunoscut încă de când a urcat și mi-a plătit prețul călătoriei și mai târziu – el își căuta un loc undeva în spate – am fost aproape sigur că era vorba despre acel Colin a cărui poză am zărit-o în camera Stellei. Purta o haină de in peste o cămașă în carouri, semăna izbitor cu acel Colin, doar când vorbea, când i se adresa vecinei sale plinuțe explicându-i ceva plin de inteligență – probabil cum trebuie să te comporți în caz de naufragiu – am început să mă îndoiesc, însă numai o vreme, căci, de îndată ce m-a privit cercetător, dar și cu o anume reținere, mi-a fost limpede că era vorba de Colin, care sosise aici în speranța de a o întâlni pe Stella. *„Stella with love, Colin*." Ajunși la mal, i-a ajutat pe pasagerii mai în vârstă să coboare, iar în timpul turului nostru el a pus cele mai multe întrebări, de la el am aflat că era pasionat de ouăle de pescăruș, i-ar fi plăcut să adune câteva, dar nu era timp.

Criza de astm nu l-a apucat la cabană, ci pe mal, când ședeam pe un buștean adus de ape la țărm, abia atunci; mai întâi a tușit, apoi și-a dat capul pe spate încercând să tragă aer în piept, se apucă de gât, se chinuia să respire. Privirea cercetătoare dispăruse, se uita la mine cerșind ajutor în timp ce se căuta prin buzunare.

— Nu vă simțiți bine?

— Spray-ul meu, zise el, Sanastmax, mi-am uitat spray-ul la hotel.

I-am întrebat pe pasageri, dar doar prea puțini doreau să se întoarcă la hotel, l-am urcat la bord și l-am dus înapoi la Seeblick. Bărbatul de la recepție îl conduse la o canapea și ceru explicații, de ce avea nevoie:

— Pe noptieră, inhalatorul este pe noptieră.

Recepționerul luă cheia din cui cu o mână sigură și urcă grăbit scările. Rămas singur cu cel pe care îl confundasem temporar cu Colin, am decis să aflu cine era; mi-am tras un scaun și m-am așezat

lângă el, alungând cu un gest al mâinii mulțumirile chinuite pe care se străduia să mi le adreseze.

Petrecerea de pe plajă din Hirtshafen, i-am povestit despre petrecerea noastră la care ar fi putut participa dacă ar fi sosit cu doar câteva zile mai devreme, cum veniseră oameni de peste tot, nici măcar profesorii noștri n-au vrut să rateze ocazia de a participa. Nu l-a interesat, nu a vrut să afle mai multe, cu toate astea am avut de câteva ori senzația că mă cerceta cu privirea. Abia sosirea recepționerului mi-a adus siguranță. Când îi aduse inhalatorul, îi spuse:

— Ați fost căutat la telefon, domnule doctor Cranz, de la Hanovra, mașina sosește mâine.

Deși îl surprinsesem în acea dimineață devreme, el nu m-a băgat în seamă, aparent nu-și mai amintea de mine.

Acasă am mai citit de câteva ori misiva Stellei și, amintindu-mi de cabana paznicului de pe insulă, am decis să-i scriu. Pur și simplu simțeam nevoia s-o fac. Fără ezitare, am scris: „Dragă Stella", și am înștiințat-o de îndată cât de trist era Hirtshafen fără ea, „prea mulți bătrâni, excursii plicticoase pe mare, eternul miros de pește, și un vânt mereu neschimbat și rece dinspre est". Apoi i-am comunicat și planul meu, pentru care mă entuziasmam tot mai tare pe măsură ce scriam și care mă făcea fericit. Am elaborat un plan pentru noi amândoi. „Imaginează-ți, Stella: ne mutăm amândoi în cabana paznicului, tu și eu, iar în dreptul pontonului voi pune un afiș: *Aici acostarea interzisă.* O să repar acoperișul, voi monta un zăvor la ușă, o să adun lemne de foc și voi cumpăra de la angrosistul nostru câteva conserve și mâncare uscată. N-o să ne lipsească nimic", am scris eu. În cele din urmă i-am mai povestit și cum vom înota amândoi, dar mai ales cum vom putea fi împreună de când ne trezim. Pentru PS m-am gândit să mai adaug: „Poate vom învăța să trăim împreună". Am vrut mai întâi să semnez cu *„yours*

sincerely”, dar am ales apoi varianta cu *„yours truly, Christian”*. Am pus scrisoarea în plic și am ascuns-o în gramatica limbii engleze, pentru mai târziu.

În vreme ce încă mai analizam scrisoarea în gând, el mă strigă de jos, scurt, pe un ton poruncitor. Tata stătea în fața ferestrei deschise cu binoclul în mână, arătând spre golf:

— Ia uite, Christian!

Barja noastră se afla acolo și nu departe de ea era și șlepul *Ausdauer,* ambele legate cu o parâmă, o parâmă care nu era întinsă și tremurătoare, ci care atârna moale, legănându-se în apă. Privind prin binoclu, mi-am dat seama că barja era încărcată și l-am zărit și pe Frederik pe șlep care stătea cu un cârlig în spate, împungând și răscolind.

— Hai, vino, mi-a zis tata și ne-am îndreptat spre ponton, unde se afla barca noastră cu motor, am pornit cu ea și am ancorat lângă șlep.

Cât de repede a înțeles tata despre ce era vorba! Frederik nici n-a trebuit să-i spună că șlepul se încurcase într-o taliană nesemnalizată, că el îmi și întinsese ochelarii și un briceag:

— Du-te jos și vezi care-i situația.

Elicea mușcase din plase cu ură, și le înfășurase în jurul ei, se blocase sau se strangulase singură, o parte din aripa plasei mai atârna moale într-o parte. Fără să ies la suprafață să le spun care era situația, am început să lucrez cu briceagul, într-un ochi de plasă se prinsese o sardină care se năpustise în ea ca o torpilă și se sufocase acolo, am eliberat-o, ieșind periodic la suprafață pentru aer, am continuat să tai funia dură, cernită din care fusese făcută plasa. Dacă briceagul ar fi avut și un cuțit zimțat, mi-ar fi fost mai ușor să eliberez elicea din acea încâlceală, așa însă a tot trebuit să apăs și să tai până când am reușit să desfac încurcătura de fire. Tata și Frederik m-au lăudat și se puseră de

acord în puține cuvinte în legătură cu ce trebuiau să facă acum.

Motorul șlepului nostru se dovedi a fi de nădejde, lent, foarte lent ne-am urnit din loc, parâma moale cu care era legată barja se ridică din apă, se întinse și începu să miște barja, care urmă cuminte cursul șlepului.

Am crezut că vom duce ultima încărcătură la intrarea în port, pentru a înălța digul, dar tata decisese deja altfel: am ancorat încă înainte de a ajunge la dig, Frederik se duse la troliu și, așa cum o făcea mereu, ridică piatră după piatră, și le aruncă peste bord. Nu mă trimise jos să văd dacă se poziționaseră corect, tata considera suficient să le dăm drumul la fund, pentru a bloca, cum spunea el, prima forță a valurilor și a le opri apoi la dig. La început, efectul acestei munci nu a fost deloc vizibil, dar, după ce am scufundat aproape toată încărcătura, a început să se arate cum se modificau valurile care veneau lenește spre noi – se înălțau, se prăbușeau, se aplatizau, deveneau atât de slabe, încât aproape dispăreau obosite, fără a avea puterea de a se mai aduna o dată, de a se mai înălța.

În dreptul Insulei Păsărilor apăru o barcă cu vâsle; mișcându-se lent, se îndrepta spre Hirtshafen, dar, dintr-odată, porni spre noi, vâslașul ne făcu de câteva ori semne, dându-ne de înțeles că ar dori să urce la bord.

Tata coborî binoclul și spuse:

— Mathiessen, bătrânul paznic al insulei.

Apoi îmi făcu semn să-l ajut pe om să urce. Își spuseră pe nume pe un ton ușor întrebător și își dădură mâinile: Wilhelm? Andreas? ăsta era felul lor de a se saluta. Au băut rom cei doi vechi prieteni și au discutat despre casă, despre planuri și sănătate și așa am aflat că Mathiessen ieșise la pensie.

— Am renunțat, Wilhelm. Reumatismul. Postul o să rămână deocamdată liber.

Tocmai se întorcea de la cabană, de unde își adunase ultime lucruri și însemnările din anul trecut.

— Nu s-au petrecut prea multe.

Au mai discutat un exercițiu de salvare al marinei în larg, în timpul căruia un soldat își pierduse viața, apoi am fost însărcinat să-l duc pe Mathiessen până în Hirtshafen. S-a așezat lângă mine în barca cu motor, în degetele deformate de gută ținea pipa de parcă ar fi vrut s-o apere de vreun atac, din când în când mai închidea ochii.

N-a părut surprins când l-am întrebat cum rămâne acum cu cabana, ridică doar din umeri.

Oare ar vrea s-o vândă, l-am întrebat, la care el:

— O chestia ca aia, Christian, nu poate fi scoasă la vânzare.

— Și va rămâne acolo?

— Din partea mea, n-are decât. Poate o folosește careva ca adăpost.

— Ca adăpost?

— Da, când e vremea rea.

— Nu e prea ușor să te rătăcești pe acolo.

— Nu spune asta. Abia de curând au fost oameni în cabană, poate au căutat adăpost, poate voiau doar să fie singuri, am observat asta imediat, eu simt așa ceva.

Dădu din cap, probabil că simțea nevoia să-și aprobe spusele.

— Și, ți-a lipsit câteodată ceva?

— Niciodată, zise el, până acum nu mi-a lipsit nimic, ceea ce îmi cam dă de gândit. Câteodată mai uită câte ceva, asta da, mai uită câte ceva, o batistă, o tabletă începută de ciocolată sau o agrafă de păr, dar nimeni din cei care caută adăpost nu a luat ceva de acolo – așa să știi, băiete, așa să știi.

În timpul mersului, aruncase undița cu două voblere pe care le trase când am ajuns în port, bucurându-se de cei doi zargani. După ce am legat barca și barca lui, îmi dădu cei doi pești și îmi spuse:

— Du-i acasă, Christian, mama ta o să-i pună sigur în aspic, băieții ăștia se potrivesc cu aspicul. Transmite salutări, mai zise el și îmi dădu o palmă pe umăr în semn de despărțire.

Deși fotografia cu Stella și cu mine la castelele de nisip de pe plajă a stat la mine în cameră mai multe zile, mama n-a părut s-o observe, cel puțin n-a pus mâna pe ea să se uite, nici n-a pus întrebări.

Dar o dată a ridicat-o la lumină și a privit-o cercetător – era în ziua în care citeam un eseu al lui Orwell – și a vrut s-o pună la locul ei, când observă deodată ceva: se așeză la geam și privi fotografia mai de aproape, se uită la mine, apoi din nou la poză, privirea ei încerca să afle ceva ce evident încă nu știa. Pe chip i se întipări o expresie de nemulțumire, era limpede că trebuia să-și admită sieși că nu știa – ca până atunci – totul despre mine și că, într-un anumit sens, îi scăpasem din mână. A insistat să afle tot; probabil, din vechea ei convingere că mă va scuti de dezamăgiri, erori sau durere. Cât de mult a stat să studieze fotografia, nu îmi venea să cred că se putea afla ceva special din ea, tocmai voiam să zic ceva, când, în sfârșit, mama spuse în stilul ei lent și meditativ:

— Femeia de lângă tine, Christian, ea pare mai în vârstă.

— Este profesoara mea de engleză, am spus, ne-am întâlnit întâmplător la plajă.

— O femeie frumoasă, zise mama și întrebă: Are copii?

— Din câte știu nu este căsătorită.

— Da, o femeie foarte frumoasă, repetă mama.

După această constatare am îndrăznit să avansez o propunere:

— Dacă nu ai nimic împotrivă, poate o invit odată la o cafea.

— Pe profesoara ta? făcu mama, nevenindu-i să creadă.

— De ce nu? am zis eu, dacă o invit eu vine sigur, e foarte amabilă.

— Se vede, a venit replica mamei care adăugă: Și se pare că vă și plăceți unul pe celălalt.

Fără să mai adauge vreun cuvânt, puse fotografia la loc, mă mângâie pe păr și mă lăsă singur.

Era secretul ei de unde știa mai multe decât te lăsa să înțelegi sau, dacă nu știa, cel puțin simțea, intuia. Au vorbit amândoi în pat despre mine, iar eu i-am auzit întâmplător, ușa fiind aninată, veniseră târziu acasă.

Tata nu observase încă fotografia, inițial n-a părut surprins că pusesem o fotografie cu Stella la mine pe masă, îi zise mamei:

— Ah, Jutta, așa ceva se mai întâmplă, orice băiat este dornic de adorație, mai ales dacă profesoara e frumoasă.

— Dacă ar fi numai asta, zise mama, n-am nimic cu adorația, dar la Christian e vorba de mai mult, crede-mă, e mai mult.

— Ce ar putea să fie mai mult?

— Cum stau ei acolo pe plajă, binedispuși și ținându-se de mână, și cum se privesc: ai senzația că s-au așteptat reciproc.

— Poate Christian e doar ușor îndrăgostit. O cunosc pe profesoara lui, arată foarte bine.

— Cum te uiți la fotografie, ai senzația că stau să se îmbrățișeze, adică, vreau să spun, asta gândești.

— Christian are optsprezece ani, Jutta.

— Vezi, zise mama, iar profesoara asta este considerabil mai în vârstă decât el.

— Ei și? Diferența de vârstă are și avantajele ei.

Mi-a venit să râd, când l-am auzit apoi, după o pauză, zicând cu voce schimbată, amuzată:

— Despre asta am mai vorbit noi acum destul de multă vreme.

Nici măcar după această sugestie a unei experiențe comune, mama nu s-a liniștit, a simțit

nevoia să o amintească pe Christiane, prietena mea de la școală, care a vrut de mai multe ori să mă ia cu ea seara la grătar, dar a plecat dezamăgită. Tata rămase o vreme tăcut înainte de a răspunde:

— Câteodată nu știi ce s-a întâmplat. Câteodată ești foarte vulnerabil.

Fără să vreau m-am ridicat în pat, pe tata nu-l auzisem niciodată vorbind așa, am cântărit dacă să întredeschid ușa un pic mai mult, dar n-am făcut-o. Se pare că nu le mai rămăsese nimic de spus, își urară noapte bună.

O să te mire, chiar a doua zi de dimineață am luat fotografia noastră s-o studiez, ca să încerc să-mi dau seama ce a crezut mama că vede în ea, dar n-am descoperit nimic care să-i fi dat dreptate sau să-i confirme bănuielile.

Încercând parcă să mă simt mai aproape de Stella, am luat încă o dată la mână eseurile lui Orwell, recunosc că îmi lipseau unele premise pentru o înțelegere deplină, dar ceea ce a prezis despre recepția critică a *Fermei animalelor* mi-a dat de gândit. El se aștepta ca această carte a lui să fie înțeleasă ca o parabolă despre nașterea și practica oricărei dictaturi – cu o singură excepție: dictatura rusă. Mi-am propus, așadar, să nu discut doar asta cu Stella, ci să abordez și libertatea presei în situații extreme, de pildă în timp de război. Mi-am imaginat că vom discuta despre asta în clasă, fiecare să se simtă liber să-și spună părerea. Dar nu s-a mai întâmplat.

Mi-am amintit cum se trezise Hirtshafen al nostru din adormire după ce fusese ridicat la rangul de loc de conferințe, experți în pescuit din șapte țări și-au dat întâlnire aici pentru a-și discuta problemele, pentru a elabora recomandări pentru guverne. Experții, doi cu rang de ministru, locuiau la Seeblick, în fața căruia stătea zi și noapte un VW Transporter verde, hotelul arborase steaguri.

Niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap că în timpul acestui eveniment Stella va admite public relația

dintre noi, nu prin cuvinte, ci printr-un gest. Fusese aleasă și rugată să suplinească pentru translatorul simultan al expertului scoțian care se îmbolnăvise de gripă.

— Vezi tu, Christian, întotdeauna apare o șansă ca să mai înveți ceva.

Și ea învață despre cum se spune în engleză la rândunică-de-mare, plătică, șalău, la macrou și hering nu existau probleme. La recepția de la deschiderea conferinței am avut mai multe motive de uimire: experții în pescuit din șapte țări se salutară atât de năvalnic și atât de îndelungat de parcă despărțirea ar fi fost extrem de dureroasă și bucuria revederii le-ar fi cerut cât mai multă stabilitate. Scuturatul de mâini, bătutul tovărășesc pe umeri, îmbrățișările și exclamațiile: parcă pe terasa de la Seeblick avea loc o petrecere de familie, una mult așteptată. Când delegația se decise, în sfârșit, să intre în sala mare – Stella mă rugase să vin și eu la conferință, „Ascultă și tu ce se vorbește…” – am urmat o pereche care se deplasau braț la braț, ambii aveau un ecuson cu numele prins la rever cu un pește săltăreț desenat pe el, probabil un păstrăv marin, unul la fel avea și Stella. Încă înainte să intru în sala mare, am simțit cum cineva mă strânge ferm de braț, am fost tras deoparte, iar un angajat de la securitate mă întrebă deloc prietenos:

— Ești delegat?

Și pentru că nu am răspuns imediat, îi făcu semn unui coleg care mă apucă de încheietură cu observația:

— Calm, stai calm! și vru să mă conducă spre un colț cu plante de interior.

Dar Stella observase scena și s-a apropiat de noi cu pași energici și le șuieră celor doi bărbați, pe un ton nemaiauzit la ea până atunci, indicând în același timp spre ecusonul ei:

— Referentul meu, vă rog să-i dați drumul imediat.

M-ai luat de mână, cei doi de la ordine se priviră nehotărâți, dar îmi dădură drumului, și am intrat, de parcă ne-am fi aparținut unul celuilalt, în sala mare.

Mi-am găsit un loc în primul rând, în fața tribunei, Stella se duse sus la delegatul ei, un expert scoțian în pescuit, bărbos și foarte relaxat.

Un expert norvegian vorbi în deschidere, se adresă auditoriului cu *„My dear friends and colleagues”*[17], engleza sa părea de-a dreptul melodioasă, și ne anunță prin intermediul translatorului vestea bună că ultimele reglementări pentru pescuitul de hering în Marea Nordului aduseseră succesul scontat. Această veste a fost primită cu aplauze; aveam impresia că toți contribuiseră la acel succes.

Au mai fost prezentate două referate scurte, expertul scoțian s-a folosit în prezentarea sa de cuvinte-cheie pe care și le notase, a vorbit despre situația dramatică în pescuitul de țipari, era de părere că poate prezice de pe acum dispariția țiparilor din apele noastre, dacă nu se luau măsuri de protecție; vina pentru această situație nu o dădea doar pe pescuitul fără limite, ci și pe schimbarea curenților din Atlantic care nu mai erau favorabili micilor țipari care ajungeau la noi din Marea Sargaselor. Stella n-a trebuit să întrebe decât de câteva ori, probabil că s-a salvat și cu câteva divagații, am observat asta din ezitarea ei și din fluxul mare de cuvinte.

Expertul scoțian i-a mulțumit schițând o plecăciune și întinzându-i cu un zâmbet pe chip o foaie de hârtie, am presupus că ar fi niște felicitări scrise. Mai târziu am descoperit că scoțianul avea talent la desen și o înfățișase pe Stella în chip de sirenă, cu o coadă de pește frumoasă și arcuită. Arătai atât de uluitor de frumoasă, Stella, încât te-aș fi urmat oriunde, chiar și pe fundul mării!

Sarcina de a anunța o pauză i-a revenit mai târziu tot expertului scoțian, care arătă zâmbind

spre bufetul acoperit cu șervete și declară:

— *The Bazaar is open.*[18]

Stella îi făcu un semn din cap, apoi ne-am îndreptat împreună spre bufet, ea ignorând complimentul meu. De parcă asta ar fi fost sarcina ei, îmi luă farfuria, îmi descrise oferta și o umplu cu câte ceva din fiecare. Ce ofertă bogată! Doar heringul era prezent în douăsprezece variațiuni, în aspic, cu ierburi, afumat, prăjit și, desigur, marinat, era și rulat cu castraveți și cu ou.

Alături luceau bucăți roz de somon și de cambulă și cuburi de ton roșu-închis, te tentau fileuri de limbă de mare, rulouri de știucă și bucăți palide de pește pescar, întreaga bogăție a mării fusese amenajată pe mese pentru experții în pescuit. Faptul că lipsea țiparul nu m-a mirat. La un moment dat m-am întâlnit cu expertul scoțian, care îmi măsură farfuria admirativ din priviri; după câteva scuze politicoase mă întrebă dacă sunt pescar, „*native fisherman*”[19]*;* când i-am spus:

— *We are only fishing for stones,*[20] a început să râdă, evident considera afirmația mea o glumă.

Nu mi-a scăpat nici că tot căuta apropierea Stellei; cu oricine ar fi vorbit, privirea îi fugea mereu peste sau pe lângă partenerul de discuție, pentru a o căuta pe Stella. Ne-am ales o masă în picioare ca să mâncăm macrou gătit la abur și atunci mi-a arătat schița, te-a desenat cu părul lung, cu ochi mari și visători, dar la vederea cozii tale arcuite de pește am simțit nevoia imediat să te ating. Ea nu și-a tras mâna, i-a făcut semn relaxată unui expert polonez:

— Imediat, vin imediat! Apoi, gata să plece, se întoarse spre mine și îmi zise: Astă-seară, Christian, te aștept, bate doar la fereastră, și adresându-se parcă ciudatului portret, adăugă zâmbind: *Come and see*[21].

Judecând după aplauzele cu care a fost întâmpinat un muzician angajat de președinte, se

părea că experții în pescuit știu să aprecieze și un interludiu muzical. Acompaniindu-se doar la chitară, artistul le cântă de dor, de griji, despre mare și vânt și nu în ultimul rând despre mama măcinată de griji care așteaptă întoarcerea celui apropiat din depărtări; toți au aplaudat în tact. A aplaudat și Stella, dar când mai târziu unii dintre s-au retras la bar, ea nu s-a dus cu ei.

După o discuție scurtă cu unul dintre delegați, care avea impresia că m-ar fi văzut la Institutul de Biologie Ihtiologică din Bergen, am observat că Stella nu mai era în sală; am ieșit din hotel și am mers agale de-a lungul plajei și apoi pe drumul de coastă, foarte relaxat, căci voiam să-i dau timp. Mă cuprinsese bucuria anticipației și am decis să vorbesc cu Stella despre viitor, voiam să-i destăinui planul meu pentru o viață în doi, concepusem acest plan într-un mod destul de egoist, căci mi se părea că am dreptul asupra duratei sentimentelor mele. Așa că am pornit spre Scharmünde.

În camera Stellei lumina era aprinsă, o mică veioză pentru citit, dar ea nu era; am trecut peste gardul mic al grădinii, m-am furișat spre pâlcul de floarea-soarelui și am aruncat o privire în bucătărie, unde i-am văzut pe amândoi: Stella turna dintr-o caserolă un lichid într-un castronaș, iar el, bătrânul operator radio, ședea pe o bancă și o privea așteptând. În vreme ce lucra, ea i se adresa din când în când scurt, de parcă ar fi vrut să-i mai domolească nerăbdarea; m-a mirat cu câtă atenție o studia tatăl ei, mai ales când ea începu să taie pâinea, pâine grea, de țară, după cum părea, căci ea tăia feliile cu buzele strânse.

Se proptise deasupra pâinii, așeză priceput cuțitul și apăsă cu întreaga ei putere, câteodată își împingea buza de jos afară, pufnind. Îi puse tatălui ei în față castronelul și pâinea, se așeză în fața lui și îl privi cum mănâncă cuprins de foamea sau chiar de pofta bătrâneții. Poate ca să-l laude, ea îl

bătu ușor pe umăr, iar când el fărâmiță ultima felie de pâine în castron, ea îl sărută ușor pe frunte, iar bătrânul operator radio îi luă mâna, păstrând-o pentru o clipă într-a sa.

Am plecat dintre flori și am ocolit casa, am mai aruncat o privire în camera Stellei și am pornit spre casă, acum în amurg, mulțumit de hotărârea mea și decis să îi scriu de îndată de ce nu îi bătusem în geam. N-am mai putut; cu imaginea din bucătărie în fața ochilor, n-am mai putut.

Încă mai scriam când am auzit cum zgârie, nu bate, zgârie cineva la ușa mea, așa cum o fac câinii sau pisicile când vor să fie lăsați înăuntru.

În fața ușii stătea Sonja, desculță, îmbrăcată în rochia ei fără mâneci. Micuța vecină nu salută, intră așa cum o făcea de obicei, iar la remarca mea:

— Ar fi trebuit să fii de mult în pat, mi-a răspuns:

— Sunt singură acasă.

Se apropie încrezătoare de biroul meu, se cățără pe scaun, zâmbi și depuse ceva acolo.

— Pentru tine, Christian, am găsit-o pentru tine.

În fața fotografiei înfățișându-ne pe Stella și pe mine se afla o bucată de chihlimbar, nu mai mare decât un zar, cam tulbure pe margini, dar clară și curată în mijloc.

— Ai găsit-o pe plajă?

— Era agățată de o algă.

I-am întins Sonjei lupa mea, iar ea căută, căută atent, căci știa, bineînțeles, ce se putea găsi în chihlimbar și, de parcă ar fi așteptat sau sperat, constată deodată:

— Da, Christian, este ceva înăuntru.

Lupa se plimbă între noi, căutarea noastră a fost încununată de succes și noi ni l-am confirmat reciproc:

— Un gândac, Christian! Un gândăcel!

Iar eu am completat:

— Și o musculiță. Niciunul n-a fost atent când a alunecat lacrima de rășină, iar acum vor rămâne pe veci închiși în chihlimbar.

Asta îi fu de ajuns Sonjei, se mulțumi cu explicația mea, dar mai mult decât insectele captive o interesa fotografia cu Stella și cu mine, pe care o luă în mână:

— Profesoara ta, nu-i așa?

— Da, Sonja, *Frau Petersen*, profesoara mea.

O vreme medită la informația conținută de fotografie, după care zise deodată:

— Vă iubiți?

— De ce vrei să știi?

— Dacă vă iubiți atunci sigur o să fii mutat.

— Mă descurc eu și așa, am răspuns.

— În curând o să-mi fie și mie profesoară.

— Poți să te bucuri, Sonja, căci orele ei sunt foarte interesante.

— Și dacă o să locuiască aici, o să am voie să vă vizitez?

— Întotdeauna o să ai voie să ne vizitezi.

Ea se gândi la informația asta, nu mă îndoiam că ar fi vrut să întrebe mai multe, atât de tare o preocupa relația mea cu Stella, dar cineva o strigă, am recunoscut imediat vocea mamei ei, o voce prea puțin simpatică, tăioasă care, așa mi se părea mie câteodată, neliniștea până și păsările din golf. I-am mulțumit Sonjei pentru chihlimbar și i-am promis să îl las lângă fotografie.

Rămas din nou singur, mi-am scos carnetul de economii din sertar, nu mă atinsesem de ceva vreme de el, era un carnet de economii pe care mi-l dăruiseră cu ocazia confirmării mele cu suma de 100 de mărci. Acum se strânsese o avere de 240 de mărci.

Am decis să scot 150 de mărci, încă nu știam la ce aș putea folosi banii, mi s-a părut important să îi am, pentru orice eventualitate.

Tata bănuia că trebuia să îmi rezolv nevoi secrete căci i-am propus ca munca mea din vacanțe

și de după ore să fie recompensată mai regulat și chiar mai generos. În drum spre casă – ședeam amândoi pe punte și fumam – l-am întrebat dacă nu ar putea stabili tarife fixe pentru activitatea mea, pentru excursiile cu *Katarina,* pentru munca pe șlep. Mai uluit ca atunci nu mă mai privise niciodată – uluit și bănuitor. La început întrebă:

— La ce îți trebuie banii?

Și pentru că eu am tăcut, a vrut să știe în ce fel ar trebui să mă recompenseze. I-am explicat că un salariu de cinci mărci pentru fiecare excursie și încă alte cinci mărci pentru munca pe șlep mi s-ar părea adecvate, iar el se făcu că socotește, poate făcea comparație cu salariul lui, sau cu ce îi plătea lui Frederik crezând că știu asta, în orice caz nu mi-a făcut o contraofertă și după o vreme mă întrebă:

— Dar de locuit, Christian, de locuit vrei să mai locuiești cu noi?

Nu mi-a scăpat ironia întrebării, ba am fost chiar ușurat că nu a trebuit să-i dau un răspuns. Tata mă privi încurajator, mă împunse într-o parte și-mi spuse:

— Haide!

Iar noi am coborât de la bord, am pornit-o pe jos spre casă și în dreptul șopronului tata mi-a pus mâna pe umăr și a ținut-o acolo până când am ajuns în fața ușii. Se părea că își mai amintise de ceva care-l preocupa și simțea nevoia unei lămuriri, ne-am dus înapoi în șopron, el mă trase înăuntru și ne-am îndreptat tăcuți spre scara care ducea la un pod mic. În acel moment, am știut ce voia; în spatele plaselor și parâmelor și bețelor de bambus, se afla ascunzătoarea mea, pe care el o descoperise și acum voia o explicație pentru lucrurile depozitate acolo. Se aflau acolo câteva cutii de conserve, două pungi de făină, fructe uscate, paste, chiar și pesmeți. Oricine descoperea proviziile își putea imagina că plănuiam vreo

călătorie îndelungată. Tata arătă spre cămara secretă improvizată și spuse cu uimire jucată:

— Aș zice că astea ajung o vreme într-o gospodărie proprie.

De data asta mi-a venit ideea unui răspuns, i-am povestit că vrem să plecăm cu clasa într-o excursie cu cortul și să campăm mai multe zile; el zâmbi, nu sunt sigur dacă m-a crezut. După ce ne-am despărțit, tata se afla deja pe scară, reveni la propunerea mea și îmi spuse pe un ton relaxat:

— E în ordine, Christian, nu uita să-ți notezi orele.

Frederik avea întotdeauna la el o butelcuță plată, fie că lucra pe șlep sau pe împingător, fie că ședea pe bancă în dreptul șopronului sau se ducea spre Insula Păsărilor.

Din când în când ducea mâna la buzunarul de la piept, scotea butelcuța și o ducea la buze, era o sticlă de metal îmbrăcată în piele, umplută cu romul lui preferat.

Asta făcea cu siguranță și în după-amiaza aceea când, aflat în barca gonflabilă cu motor pe diagonală de hotelul Seeblick, se răsturnă din pricina vântului care prinsese putere, oferindu-le spectatorilor aflați pe podețul de lemn o distracție plăcută de vacanță. Nu mă îndoiam că barca fusese săltată de un val de adâncime tocmai când voia să pornească din nou motorul exterior, el căzu în apă și înotă și tot înotă, în vreme ce barca încă mai mergea, fără să mențină însă un traseu linear, se învârtea în jurul înotătorului, în cercuri largi sau mai strânse. La încercarea de a apuca parâma circulară a bărcii, înotătorul aproape că fu împins sub apă, așa că se salvă scufundându-se lateral, câteodată aproape că mi se părea că barca îl vâna, iar el se salva înotând agitat.

Vântul puternic și subit anunța vreme rea, unul dintre primele cutere pescărești care se întorceau din larg se apropie, îl luă pe Frederik la bord și trăctă barca cu motor, toate cuterele se grăbeau

spre siguranța portului. Spectatorii de pe chei se răspândiră, pe terasa de la Seeblick chelnerii strângeau umbrelele și fețele de masă și ghirlandele, două cuiere de larg care pescuiau în afara golfului după cod intrară și ele în port. Valuri mari dinspre mare se năpusteau spre golf, se înălțau ca trase de o mână invizibilă înainte să prăbușească, lăsându-ne doar să ghicim forța impactului. Norii, întunecați, zdrențuiți, coborâseră foarte jos. Am zărit-o dintr-odată, nava cu două catarge aflată afară pe mare și îndreptându-se spre golf cu viteză constantă dinspre nord-est.

Deși nu-i puteam citi numele, am știut imediat că e *Steaua Polară* și că o aducea pe Stella acasă, la mine. După o lovitură vizibilă alunecă o clipă energic înaintea vântului și cu toate pânzele sus, era limpede că se îndrepta spre port. Am sărit de pe pod direct pe plajă și am alergat de-a lungul ei spre debarcader, și acolo se aflau oameni care priveau cum se întorceau cuierele acasă, printre ei și bătrânul Tordsen, care nu fusese nici numit, nici ales, ci era printr-o înțelegere tacită căpitanul portului nostru. El, căpitanul portului, n-avea ochi decât pentru nava cu pânze, nu trebuia să ghicească tot ce avea de gând echipajul. De parcă ar fi dat el indicațiile, vorbea în surdină, ca pentru sine, sugera sau avertiza:

— Coborâți vela mare, intrați cu propulsia motorului, lăsați doar vela trincă, rămâneți afară, coborâți ancora.

Vorbea contra vântului, mai înjura din când în când, gemea, însoțea fiecare etapă a manevrelor, eu stăteam chiar în spatele său, simțeam cum crește în mine o teamă, iar cu ea și o durere necunoscută. Nu puteai distinge cine se afla la cârma *Stelei Polare,* pe punte se aflau mai multe persoane. La un moment dat aproape că se puse de-a curmezișul, dar o puternică pală de vânt o redresă și o puse iar pe direcție și se părea că nava ar putea intra în port în această manieră curajoasă,

dar, dintr-odată se ridică exact acolo unde aruncaserăm pietrele, o forță neașteptată o târî peste obstacol:

— Idioților, strigă Tordsen. Idioților!

Și el, și eu am fost nevoiți să privim cum prova se scufundă și fu imediat aruncată în sus, cum păru să se scuture o clipă, după care se puse de-a curmezișul și se năpusti spre peretele de piatră al intrării în port, cum fu ridicată din nou și izbită de el. Catargul din față se rupse, se prăbuși și mătură două persoane de pe punte, aruncându-le în șpaltul dintre zid și corpul navei.

— O să fie striviți, strigă Tordsen și îmi zise pe un ton poruncitor: Haide, Christian, împinge, ajută-i să împingă!

Atârnam toți trei de marginea navei care se ridica și cobora, încercând să n-o lăsăm să se lovească de zid, dar n-am putut împiedica să se frece cu mișcări bruște de zid și să se ridice scârțâind, iar când șpaltul se lățea preț de o clipă vedeam sub mine în apă două corpuri plutind, inerte. Era riscant să cobori la ele, Tordsen făcu semn unui cuter pescăresc să se apropie, pescarul ne întinse o funie cu un cârlig, un cârlig cu care se pescuiau capcanele desprinse, și l-am pus în acțiune cu mare atenție.

La început, l-am agățat pe un tânăr de hanoracul său, l-am urcat pe punte, l-am întins și cineva se apucă să-l ajute, îi pompa pieptul. N-am permis să agățăm și al doilea corp, o recunoscusem pe Stella imediat, gura deschisă într-un strigăt chinuit, părul care îi acoperea fruntea, brațele care se legănau în apa mării, m-am legat cu o funie și am coborât, m-am proptit de câteva ori cu picioarele am încercat să mă aplec mult și am apucat în gol de câteva ori, dar apoi, în sfârșit, i-am prins încheietura, am ținut-o bine și am făcut semn să fim trași în sus.

Cum zăceai pe punte, Stella, nemișcată, cu brațele împreunate, nu-mi puteam da seama dacă

respiri, vedeam doar cum sângerai din pricina unei răni la cap.

Simțeam nevoia să-ți mângâi chipul, dar în același timp simțeam o reținere neobișnuită de a o atinge, nu știu de ce, poate pentru că nu doream să existe martori ai acestei dezmierdări. Dar reținerea n-a durat mult; când Tordsen i-a ordonat unui pescar să cheme ambulanța imediat la debarcader, am îngenuncheat lângă Stella, i-am pus mâinile pe piept și am apăsat, am pompat, așa cum văzusem că se face, până când din gură i se revărsă primul val de apă, mai întâi încet, apoi mai tare. Deoarece ochii îi erau tot închiși, i-am spus, am rugat-o:

— Privește-mă, Stella, iar acum i-am mângâiat fața și am repetat rugămintea: Privește-mă, Stella!

Ea își deschise ochii, privirea ei confuză se îndreptă parcă de departe spre mine, n-am încetat s-o dezmierd, treptat expresia ochilor i se schimbă, deveni cercetătoare, întrebătoare, căuta, cu siguranță, un motiv de aducere-aminte.

— Christian.

Când și-a mișcat buzele, mi s-a părut că mi-a rostit numele, dar nu am fost sigur, cu toate astea am spus:

— Da, Stella, și am adăugat: O să te duc la loc sigur.

Cei doi bărbați din ambulanță au venit cu o targă la debarcader, dar pe navă s-au răzgândit și au întins o prelată verde pe punte, au depus-o pe Stella cu grijă pe materialul dur, astfel încât corpul să-i fie bine ținut, apoi cei care o cărau s-au înțeles din priviri și au ridicat-o de la bord. Din pricina mișcărilor lor, corpul Stellei se legăna un pic, îmi venea greu să suport priveliștea, mă simțeam dintr-odată de parcă eu aș fi fost cel din prelată. În dreptul ambulanței au așezat-o pe Stella pe o targă și, după ce au fixat-o cu centurile, au suit targa în mașină în suportul fixat în interior. Fără să mai cer voie cuiva, m-am așezat pe scaunul pliant de lângă targă, unul din bărbați vru să știe dacă sunt

aparținător, iar eu am răspuns da, așa că m-au lăsat să stau acolo, foarte aproape de fața Stellei care acum avea întipărită o expresie de nepăsare totală, sau de resemnare. Pe drum ne-am privit neîntrerupt, n-am vorbit, nici nu am încercat să schimbăm vreo vorbă, unul din bărbați a anunțat, prin telefon, sosirea noastră la secția de urgențe a spitalului. La intrarea de la urgențe a spitalului eram deja așteptați, un medic tânăr ne-a luat în primire, s-a sfătuit scurt cu cei doi bărbați de pe ambulanță, pe mine m-a trimis într-un birou, la o asistentă bătrână care abia dacă-și ridică privirea din agenda ei. În vreme ce scria mă întrebă:

— Aparținător?

Iar eu am răspuns:

— Profesoara mea.

Ceea ce păru s-o ia prin surprindere, se întoarse spre mine și mă privi curioasă, probabil că nu se aștepta la un așa răspuns.

Nu a fost ideea mea să o vizitez pe Stella la spital, Georg Brisanz a fost cel care a propus asta la sfârșitul orelor, el știa care sunt orele de vizită, fusese acolo de mai multe ori ca să-și viziteze bunica. Aceasta, spunea el, învăța să meargă pentru a doua oară și aștepta să-i crească iarăși părul.

Am pornit toți patru la drum, iar bătrâna asistentă ne salută prietenos când află că voiam să o vizităm pe profesoara noastră, ne spuse etajul și numărul rezervei, spunându-i lui Georg:

— Doar tu cunoști locul.

Stella se afla, într-adevăr, într-o rezervă, am intrat tiptil, înaintând încet spre pat, pe mine m-au lăsat să merg primul, un observator din afară ar fi crezut că se ascundeau în spatele meu. La intrarea noastră, Stella întoarse capul; la început n-a părut să ne recunoască, pe fața ei nu se putea citi nici bucurie, nici surpriză, dar nici neajutorare, ea privea doar fix, fix; abia când m-am apropiat și i-am apucat mâna care se afla pe cearșaf, a ridicat

privirea și s-a uitat surprinsă la mine, mi s-a părut că mi-a șoptit numele.

Georg Brisanz își veni primul în fire, simțea nevoia să spună ceva și, adresându-i-se Stellei, începu cu:

— Dragă *Frau Petersen*, după care tăcu, de parcă ar fi reușit să treacă de un prim obstacol, și continuă apoi după o scurtă pauză: Am auzit de accidentul dumneavoastră, dragă *Frau Petersen*, și am venit să vă urăm toate cele bune. Și pentru că știm că vă plac fructele confiate v-am adus un pic din desertul favorit – chiar așa a spus, desertul favorit – în loc de flori. Am contribuit cu toții.

Stella n-a reacționat la cuvintele lui, nici măcar cu zâmbetul ei atât de familiar nouă. Micul Hans Hansen, care purta și iarna pantaloni scurți și șosete cu dungi, simți că trebuie să spună și el ceva, oferindu-și ajutorul cu toată seriozitatea – Stella nu trebuia decât să ceară, să îi spună cum ar putea s-o ajute:

— Doar un cuvânt, un singur cuvânt, *Frau Petersen*, și se rezolvă.

Stella n-a răspuns nici acestei oferte, părea să fie absentă, introvertită, simțeam că nici eu n-o puteam scoate din starea asta, cel puțin nu cât erau de față și colegii mei. Dorința de a rămâne singur cu ea devenea tot mai puternică, tot mai apăsătoare.

Nu știu cum i-a venit lui Georg Brisanz ideea de a-i cânta ceva Stellei, cântecul ei favorit, pe care îl învățaserăm de la ea, cântecul *The Miller of the Dee.* Georg începu imediat să cânte și noi ne-am alăturat lui; deodată ni s-a părut că ne aflam din nou în clasă, o vedeam pe Stella cu ochii minții cum ne dirija veselă, ne încuraja cu blândețe să ne încercăm vocile; am cântat tare și probabil și cu multă dăruire. Era singurul cântec pe care știam să-l cântăm în limba engleză, ea ni-l cântase doar de câteva ori. Per Fabricius a fost atât de entuziasmat de vocea ei, încât voia s-o roage să ne

cânte și alte cântece, și șlagăre, iar el se gândea la *I'Ve Got You Under My Skin.* În vreme ce cântam, privirile noastre îi cercetau chipul în căutarea unui ecou, eram tocmai pe cale să mă resemnez cu inaccesibilitatea ei, când s-a întâmplat ceva care m-a făcut fericit: pe fața ei începură să se prelingă lacrimi. Stella nu-și mișcă buzele, nu-și ridică mâna, deodată însă i se prelingeau lacrimi pe față. Asta s-a întâmplat când ajunseserăm la mulțumirea morarului care nu invidia pe nimeni și, credea el, nu era invidiat de nimeni. Atras poate de cântarea noastră, în rezervă intră un medic tânăr, cel care ne luase în primire la urgențe, ne salută în treacăt din cap, se aplecă spre Stella, îi puse două degete la gât, după care ne spuse:

— V-aș ruga, tineri domni, să lăsați pacienta să se odihnească, are nevoie de asta.

Mai mult nu ne-a spus, așa cum ar fi sperat unii sau alții dintre noi. Am plecat și am asistat din ușa deschisă cum Georg Brisanz și-a salutat bunica pe un ton vesel, vorbind cu ea încurajator și optimist, în felul în care se vorbește cu oamenii în vârstă.

M-am despărțit de colegii mei de clasă, dar nu m-am dus spre casă, am făcut un ocol și m-am întors la spital, unde m-am așezat pe una dintre băncile donate de un fost pacient, eternizat printr-o placă prinsă de bancă. M-am așezat pe donația făcută de Rupert Wildgans și am așteptat, l-am așteptat pe tânărul doctor de la care voiam să aflu ce era mai important despre Stella. Orele de vizită se apropiau de sfârșit, era edificator să observi oamenii care ieșeau pe ușa batantă, încă marcați de întâlnirea cu rudele lor. Fără să vreau îmi imaginam ce au văzut, ce au aflat, femeia în vârstă cu chipul aspru, închis, tânăra îmbrăcată elegant cu o fetiță drăgălașă de mână care a început să țopăie de cum s-a văzut pe stradă, băiatul grăbit care alerga spre parcare, familia numeroasă, evident de origine turcă – mi s-a părut că recunosc trei generații – împovărată de coșuri și sacoșe, chiar și

un ofițer de marină ieșind în pas de marș pe ușa batantă.

Doctorul pe care-l așteptam nu venea. Mă obișnuisem cu așteptatul. La fereastra rezervei în care se afla Stella nu se arăta nimeni. Mi-am amintit de o nuntă, prima la care fusesem invitat, *Tante* Trude, sora cea mai mică a mamei s-a căsătorit cu un proprietar de chioșc, care trăia din vânzarea de sendvișuri, cârnăciori și băuturi răcoritoare, când tata, la îndemnul tinerei perechi, a ținut un toast, care a culminat cu mărturisirea transformată în sfat ca: „Dacă doi oameni vor să trăiască împreună trebuie să se pună de acord asupra a două lucruri: cine face curat și cine pune mâncarea pe masă". Cumva nu reușeam să-mi imaginez că acest sfat s-ar putea aplica și pentru mine și Stella.

Două asistente în uniformă ieșiră pe ușă, urmate de un bătrân, care începu să-și umple pipa de îndată ce a pășit în aer liber, pufăind grăbit ca orice dependent de tutun, și se îndreptă grăbit spre mine. Îmi ceru permisiunea să ia loc printr-un gest al mâinii, citi în surdină numele de Rupert Wildgans, ridică din umeri de parcă ar fi vrut să spună „De ce nu?" și apoi se așeză. Îmi arătă pipa:

— Acolo, înăuntru, fumatul e interzis.

— Știu, am răspuns, știu.

Felul în care mă privea avea ceva provocator, părea să se întrebe dacă eram persoana potrivită pentru o discuție pe bancă; nu mi-a scăpat nici faptul că avea ceva pe suflet de care voia să scape. Fără să pună vreo întrebare, fără vreo introducere, zise pe neașteptate:

— Nu se știe dacă băiatul meu scapă, nu se știe, asta mi-a spus doctorul lui.

— E bolnav?

— Bolnav? repetă el și așa cum îl rosti cuvântul avea ceva disprețuitor. Se poate spune și așa, că e bolnav, e bolnav la cap aș zice eu mai degrabă. Trase din pipă, gemu, de amărăciune, de disperare

și, referindu-se la nenorocirea sa, o nenorocire care-l făcea vorbăreț, zise: Și-a făcut-o singur.

N-am înțeles imediat ce voia să spună cu asta, dar după o ezitare scurtă, mă lămuri chiar el:

— N-o să înțelegem niciodată că a făcut așa ceva, s-a împușcat în piept, a vrut să se împuște în inimă, dar a ratat cu puțin.

Bătrânul scutură din cap, de parcă s-ar fi apărat de ceea ce-i trecea acum prin cap, își mușcă buzele, ezită, continuă apoi să vorbească, pesemne că nenorocirea prin care trecea îl îndemna la asta.

Nu voia să înțeleagă cum cineva să vrea să se sinucidă pentru că și-a ratat examenul, un tânăr foarte talentat, îndrăgit de toată lumea, care știa sau ar fi trebuit să știe cât s-a investit în viitorul său.

— Acum două sute de ani, mai înțelegeam. Dar azi?

Pentru a se desprinde măcar o vreme de tragedia sa, se întoarse spre mine și își luă dreptul, un drept justificabil, de a mă chestiona, voia să știe ce mă adusese aici:

— Și tu, ai vreo rudă la spital?

I-am răspuns:

— Profesoara mea, și am adăugat, câțiva colegi de clasă și cu mine am venit s-o vizităm pe profesoara noastră care a suferit un accident grav.

— Accident de circulație?

— În port, am zis eu, în timpul furtunii a fost izbită de debarcader.

El rămase pe gânduri, poate încerca să-și imagineze ce se petrecuse, apoi vorbi din nou:

— Profesorii noștri, da-da, și apoi: Probabil că o adorați?

— Mai mult, am replicat eu, la care el mă privi gânditor, părând însă mulțumit de răspunsul meu.

Mi-am dat seama imediat de ce m-a părăsit fără un cuvânt de rămas-bun când am văzut că se grăbea spre doi bărbați în halate albe, care apăruseră în fața ușii batante. Se îndreptară

adânciți în discuție spre pavilionul modest, iar el își târșâi pașii în urma lor, cu siguranță din dorința de a i se confirma o speranță. Medicul pe care-l așteptam nu venea, nu venea deloc. Mă obișnuisem cu așteptatul.

În vreme ce pachetul meu de țigări se micșora, mă gândeam la Stella, mi-era clar că la școală va trebui s-o așteptăm, chiar pentru prima oară găsiseră deja un înlocuitor pentru ea, un englez care făcea probabil practică la gimnaziul nostru. Numele lui stârnise deja un vesel interes din partea clasei, pe acest profesor suplinitor îl chema Harold Fitzgibbon, și nu era slab, uscățiv ca mulți englezi pe care-i poți admira în unele filme de televiziune. *Mister* Fitzgibbon era rotofei, avea picioare scurte și îndesate, fața sa rumenă sugera încredere. Ne-a bucurat pe toți că ne-a urat bună dimineața în engleză, iar eu i-am mulțumit în gând pentru că a amintit încă de la început soarta tristă a lui *Frau Petersen – „her sad misfortune”*[22], dorindu-i însănătoșire grabnică. Știa subiectele pe care ni le predase Stella în ultimele ore, a avut cuvinte de laudă pentru *Ferma animalelor* a lui Orwell, de la el am aflat că la început niciun editor nu a vrut să-i publice cartea, că a fost apoi publicată la Warburg și a avut un succes copleșitor. *Mister* Fitzgibbon ți-a mulțumit repetat pentru alegere; mi s-a părut că ne-a felicitat pentru că te aveam ca profesoară.

Am fost surprins când a vrut să afle de la noi ce știam despre Anglia, Stella ne avertizase că în special nemții erau dornici să afle ce se gândea despre țara lor, în vreme ce așteptai zadarnic întrebarea englezului de *„How de you like my country?”*[23]. Profesorul suplinitor pusese însă întrebarea – dar cum ne-a evaluat nivelul de cunoștințe n-am aflat niciodată; dar ceea ce a aflat l-a pus cu siguranță pe gânduri. Mi-amintesc încă de uimirea lui, de zâmbetul abia schițat, de aprecierea sa: Ce știți despre Anglia? Un regat vechi, Manchester United, Lord Nelson și victoria

de la Trafalgar, leagănul democrației, pasiunea pentru pariuri, whigs și tories, perucile judecătorilor, grădinile, enumeră Peter Pustian apoi reveni la grădinile englezești, el fusese odată cu părinții pe o insulă, apoi spiritul de fairplay și fostele colonii. Georg Brisanz părea să asculte tot absolut dezinteresat, nu părea dispus să participe la chestionar, dar apoi rosti deodată cu foarte multă hotărâre în glas:

— Shakespeare.

Iar noi toți ne-am întors spre el.

Mister Fitzgibbon se opri din patrularea sa printre rânduri, îl privi pe Georg și răspunse:

— Chiar așa. Shakespeare este cel mai mare, este cel mai mare scriitor al nostru și poate și al lumii.

În pauză am discutat despre el, despre apariția sa, despre accent, accentul englezesc putea fi ușor parodiat în germană, mai mulți dintre noi au încercat să-l imite, dar și mai mulți dintre noi își doreau să-l aibă profesor și la orele următoare. Nimeni nu credea că nu te vei mai întoarce vreodată la clasă.

Georg Brisanz – banii mulți de buzunar îi avea probabil de la bunica lui, el își putea permite lucruri la care noi nici nu visam; în după-amiaza aceea ședea singur la una dintre mesele de lemn din fața chioșcului, își comandase pâine cu ou și suc de fructe, iar când mă văzu îmi făcu semn să mă apropii și mă invită imediat să mănânc cu el acea gustare, cum a numit-o, plus că avea ceva să-mi spună. Fusese la spital să-și viziteze, ca de obicei, bunica și a vrut să intre și la *Frau Petersen*, dar pe ușă se afla un afiș: „Intrarea permisă doar după înregistrarea la camera 102”. Georg n-a respectat indicația afișată, a deschis ușa de la rezerva Stellei și a rămas în prag.

— Era moartă, Christian. Zăcea cu gura deschisă și ochii închiși, n-am nicio îndoială: A murit.

N-am mai suportat să-l ascult, am pornit imediat la drum, am făcut autostopul o bucată, am alergat și am alergat, n-am permis nimănui să mă oprească, nici portarului care a ieșit din ghereta sa să strige după mine, nici asistentei de pe secție care mi-a făcut semn să mă opresc. Știam care era numărul rezervei în care se afla Stella, chiar și într-un asemenea moment mă puteam baza pe memoria mea; am deschis ușa fără să mai ciocănesc.

Patul era gol, salteaua, așternutul și perna se aflau pe jos, pe noptieră se afla o vază goală. În dreptul patului se mai afla scaunul pentru vizitatori, de parcă m-ar fi așteptat. M-am așezat pe el și am plâns, la început abia dacă îmi dădeam seama că plângeam, am înțeles asta abia când lacrimile mi-au picat pe mână și când am simțit cum îmi arde fața. N-am observat că asistenta de pe secție a intrat în urma mea, a stat probabil în spatele meu o vreme înainte să-mi pună mâna pe umăr – mâna aceea pe umărul meu – nu mi-a făcut niciun reproș, n-a întrebat nimic, n-a vrut să știe nimic, m-a lăsat să plâng, poate din compasiune sau poate pentru că știa din experiență că în asemenea momente nu exista altceva; apoi a vorbit, în șoaptă, cu precauție:

— Pacienta noastră a murit, au dus-o deja jos. Pentru că tăceam, ea a mai adăugat: Cine știe de ce a fost scutită săraca, avea răni foarte grave la cap. A fost lovită de zidul de piatră al debarcaderului.

După un ultim gest de consolare m-a lăsat singur.

Priveam vaza goală dinaintea mea și mă gândeam la tatăl ei, mi se părea că îl văd în fața ochilor lângă florile sale din grădina îngustă, am decis să-i dau vestea personal, căci în același timp simțeam nevoia de a mă afla în locul unde trăise Stella.

El știa deja, n-a părut surprins când m-a văzut stând în fața lui.

— Hai înăuntru, a murmurat el și a continuat să se schimbe, fără să-l deranjeze că priveam – așa cum nici pe tata nu-l deranja asta să-l privesc când se schimba sau se îmbrăca.

Mi-a luat mâna doar în treacăt, făcu semn spre sticla de rom, fără să-i pese dacă mă serveam sau nu. După ce și-a pus pantalonii de la costumul închis la culoare – pantaloni strâmți, demodați – ridică sacoul la lumină, îl perie și îl frecă un pic înainte să-l îmbrace. Poate că auzul îmi juca feste, dar mi s-a părut că spune în sfârșit ceva și am înțeles „veverița mea” – pesemne că așa o alinta pe Stella.

Dispăru o vreme în camera Stellei, deschise acolo sertare, căută în caiete de școală, iar la întoarcere îmi înmână o scrisoare într-un plic pe care am recunoscut scrisul Stellei. Se scuză că îmi dădea abia acum scrisoarea, fiica sa – bătrânul operator radio o numea acum doar „fiica mea” – o trimisese de pe drum, rugându-l ca, în funcție de posibilități, să mi-o înmâneze personal. Apoi se scuză din nou, trebuia să plece la spital, căci îl rugaseră să vină acolo.

Scrisoarea am citit-o nu în prezența lui, nu în grădină și nici pe stradă, știam prea bine că era ultima scrisoare de la tine, de aceea trebuia s-o citesc singur, la mine, la mine în cameră.

Dar prin plic am simțit că era o vedere care te invita să vizitezi Muzeul de Științele Naturii, imaginea înfățișa un delfin făcând salturi entuziaste, încercând din câte se părea să cadă fix pe val. Pe verso stătea scrisă o singură propoziție: *„Love, Christian, is a warm bearing wave”*[24] și semnătura Stellei. Am proptit vederea de gramatica engleză lângă fotografia noastră și am simțit o durere subită la gândul a tot ce ratasem, tot ce mi se furase, lucruri pe care mi le dorisem mai mult ca orice.

Am repetat adesea propoziția, o consideram o acceptare, o promisiune, un răspuns la o întrebare,

pe care o gândisem, dar nu o pusesem încă.

Am repetat propoziția și în vreme ce priveam fotografia noastră, și în acea seară când o ploaie aspră se năpusti în geamul meu, un răpăit puternic, o ploaie care nu era ploaie: afară stătea Georg Brisanz, tocmai aduna o mână de nisip pentru a o arunca în fereastra mea; de îndată ce îmi zări silueta făcu un semn spre el și spre mine, iar eu l-am îndemnat să urce, Georg, elevul ei favorit. Nu se strădui să privească în jur, să vadă cum locuiesc, trebuia din nou să-mi relateze ce aflase și mă privea direct și pe mine. Pentru că îi dusese în mai multe rânduri Stellei caietele acasă, îl cunoștea pe tatăl ei, Georg îl întâlnise jos la geamanduri, n-au avut multe să-și spună, dar acum aflase: avea să fie o înmormântare pe mare. Ambii, atât bătrânul operator radio, cât și Stella, discutaseră mai de mult acest subiect și ambii își exprimaseră dorința de a fi înmormântați pe mare, ceea ce acum avea să se și întâmple.

— O să vii? întrebă el.

— Da, am răspuns.

Firma pentru înmormântări pe mare se afla la mica gură de vărsare a râului, o clădire simplă de cărămidă, fără ferestre, în care lucrau tată și fiu, îmbrăcați amândoi încă de dimineață în negru cu chipurile exprimând o tristețe profesională. Au știut imediat când va avea loc înmormântarea lui *Frau Petersen*, se mișcau clătinat, n-aveam ce să fac, nu mi-i puteam închipui decât ca doi pinguini. Înmormântarea va avea loc într-o vineri dimineață. La răspunsul meu rapid că nu făceam parte din familie, unul din pinguini mi-a explicat cu o părere de rău impecabilă că ambarcațiunea lor putea duce doar un număr limitat de persoane, era o barjă modificată, și pentru că multă lume se înscrisese – a spus „înscrisese” – printre alții întreg corpul profesoral al școlii, locurile erau epuizate – a spus „locurile erau epuizate”.

În acea zi de vineri bătea un vânt slab, cerul era acoperit, păsările de apă plecaseră, peste pustiul apei – așa mi se părea – se adunase vechea nepăsare. Tata îmi acordase permisiunea să ies cu șlepul nostru, împreună cu Frederik. Acesta conducea *Ausdauer* atent mereu să nu intersecteze cursul, să păstreze distanța; cu motoarele turate doar la jumătate, urmam vechea barjă spre locul înmormântării, pe diagonală de Insula Păsărilor. Nu știu cine alesese locul; când au ajuns au oprit motoarele, Frederik s-a oprit și el, iar ambele ambarcațiuni se legănau la distanță destul de mare pe marea cenușie.

— Ia binoclul, mi-a spus Frederik.

Cu ajutorul lentilelor clare l-am recunoscut pe directorul nostru, pe unii dintre profesori și pe bătrânul operator radio. Pe punte se aflau două coroane și câteva buchete de flori, iar în mijlocul florilor se afla urna. Lângă ea, pe un șezlong, stătea pastorul nostru rotofei. Acesta se ridică fără efort, își îndepărtă brațele, pesemne că dădea mai întâi binecuvântarea, apoi, vorbind mereu în direcția urnei, i se adresă probabil direct Stellei, aminti cu siguranță etapele vieții tale, dădu din cap la unele fraze, așa de parcă n-ar îngădui niciun dubiu cu privire la cele spuse și se întoarse apoi, așa cum mă așteptam nu doar eu, spre tată. Toți își descoperiră capetele, mâinile se găsiră unele pe altele, umerii se adunară ușor, vedeam cum profesorul nostru de desen plângea. Binoclul se aburi. Am început să tremur și a trebuit să mă țin de balustradă. Aveam senzația că șlepul nostru începea să se încline. Frederik mă observase și îmi spuse îngrijorat:

— Așază-te, băiete!

Binoclul mi-l lăsă.

Cu câtă atenție cuprinsese urna bătrânul operator radio, o ținea strâns lipită de el și o duse la prova unde o deschise la un semn al pastorului și o ținu peste bord. Mi s-a părut, Stella, că din

urnă s-a scurs un fir subțire de cenușă care s-a ridicat un pic, apoi a fost împins spre apă. Acolo a fost înghițită repede, n-a mai rămas nicio urmă, nicio dovadă, se simțea doar o dispariție silențioasă, o gramatică a despărțirii. Deși rămase să privească nemișcat suprafața apei, în cele din urmă nici tatălui nu-i mai rămase nimic de făcut, așa că se întoarse și apucă una din coroane pe care nu o lăsă pur și simplu să cadă, ci o aruncă departe, cu o putere care mă uimi. Urmându-i exemplul, luară și ceilalți florile și le aruncară în apă, cele mai multe fiind buchete legate, profesorul nostru de sport și alți doi profesori desfăcură buchetele lor și lăsară florile să cadă câte una peste bord, unde au fost apucate de un curent ușor – mie mi se părea că ar străluci așa cum erau legănate de apa mișcătoare. În acea clipă am știut că aceste flori plutitoare le voi asocia mereu cu nenorocirea mea și că nu voi putea uita niciodată cât de consolator mi-au populat ele pierderea.

Nu exista îndoială, florile erau purtate de ape spre Insula Păsărilor, în curând au fost duse pe mal, pe plaja umblată doar arareori; o să vă adun, am gândit eu, voi merge singur acolo și nu voi permite să putreziți ca algele smulse de marea agitată, voi duce florile la cabana paznicului și le voi usca, vor rămâne mereu în acest loc al complicității, totul va fi și va rămâne aici. Mă voi instala în vacanțe aici, voi dormi pe salteaua de zegras, în somn ne vom apropia unul de altul, Stella, pieptul tău se va lipi de spatele meu, mă voi întoarce spre tine și te voi mângâia, absolut tot ce a păstrat memoria se va întoarce atunci. Căci tot trecutul s-a întâmplat totuși și va dăinui, și însoțit de durere și de frică voi încerca să găsesc ceea ce nu mai e de găsit.

Când am văzut că barja cu oaspeții de la înmormântare se îndrepta spre pontonul de la Seeblick, l-am rugat pe Frederik să nu o urmeze

imediat, ci să dăm un ocol Insulei Păsărilor. El m-a privit surprins, dar apoi a făcut ce îl rugasem.

Priveam, dar nu percepeam ce se afla în raza mea vizuală, o vedeam pe Stella șezând pe bușteanul adus de ape, ședea îmbrăcată în costumul ei verde de baie, fuma și părea să se amuze de ceva, poate de felul cum mă apropiam de ea pășind ca un cocostârc prin apa adâncă. Când am început să mă simt nesigur, i-am dat celei așezate chipul tău, Stella, și, în vreme ce *Ausdauer* înconjura la mică distanță insula, mi-am închipuit că ne plimbam mână în mână pe plaja ei și că, dintr-odată ne dădeam seama că noi doi aveam un secret drept de posesiune aici. Nu mă interesa ce gândea Frederik, în spatele limbii de pământ, pe care se ciondăneau doar câteva păsări – această eternă ceartă cu ciocurile deschise și aripile întinse – Frederik mă întrebă dacă aș vrea să cobor pe uscat; l-am refuzat și i-am dat de înțeles că acum îi poate urma pe ceilalți, oaspeții care coborâseră la Seeblick, și care, după cum puteam vedea în binoclu, se așezaseră la mesele de pe terasă.

Viața – așa cum se cuvine într-un loc ca acesta, aici domnea viața: chelnerii aduceau la masă băutură și mâncare – în special bere și cârnați și chiftele cu salată de cartofi –, tartele cu fructe încă nu fuseseră comandate. M-am așezat la o masă rotundă, *Herr* Kugler, profesorul nostru de desen ședea deja acolo, lângă el se afla căpitanul portului, Tordsen; l-am mai salutat pe colegul meu de clasă, Hans Hansen, și am salutat cu un semn din cap un bărbat necunoscut cu capul rotund. Îl chema Püschkereit, era un fost profesor, care își mânca pensia de ani de zile, dar mai păstra legături strânse cu școala. Predase istoria. După cum am aflat, și acest Püschkereit se trăgea tot din Mazuria; de îndată ce începea să vorbească, ascultătorii lui zâmbeau, și mie îmi venea să râd de cum găsea pentru toate o formă de diminutiv sau o dezmierdare. În vreme ce la alte mese adăsta

tăcerea, lumea înțelegându-se din priviri, Püschkereit povesti despre o înmormântare din familia lui, cea a bunicului, care a locuit într-o căsuță modestă și a murit mulțumit. După masa comună, oricine s-a crezut în stare să povestească întâmplări memorabile din viața decedatului lua cuvântul; s-a vorbit, zicea el, despre felul său inimos de a fi, despre încăpățânarea lui, despre șmecheria sa prietenească, dar și despre bunătatea și umorul lui. După ce dispărutul a fost amintit cum se cuvine și atât de mult încât părea prezent printre cei îndoliați – unele întâmplări au fost povestite de parcă se adresau direct celui din coșciugul aflat în încăpere – a apărut un muzician tocmit care a dat tonul la dans cu acordeonul său. Căpitanul portului, evident obișnuit să gândească la scară mai mare vru acum să știe dacă era loc pentru dans în încăpere, la care Püschkereit a replicat:

— Dar sigur, după ce am proptit sicriul în picioare, s-a făcut loc destul pentru dans.

Sunt sigur că bătrânul operator radio, care ședea la masa de alături, a auzit toată povestea și i-a displăcut, s-a ridicat și a cerut un pic de atenție, spunând cu voce liniștită:

— Fără discursuri, vă rog, fără discursuri.

Nu mi-a scăpat că *Herr* Kugler mă studia dintr-odată cu atenție, pe față, parcă m-ar fi cântărit, iar după o vreme îmi făcu semn să mă apropii și să mă așez lângă el. Mi-a dezvăluit că întregul corp profesoral a decis să organizeze o comemorare pentru *Frau Petersen*, în aulă, miercurea viitoare.

— Desigur că ar trebui să ia cuvântul și un reprezentant din partea elevilor, și pentru că, dumneavoastră, Christian, sunteți purtătorul de cuvânt al clasei, m-am gândit și nu numai eu, că ați fi cel mai potrivit, căci, mi-a mai spus el, va trebui să fie o ceremonie demnă.

N-am putut, Stella, n-am putut să-i accept propunerea, pentru că încă în timp ce mă gândeam

cam ce s-ar aștepta de la mine și ce aș fi putut să spun, în minte mi-a apărut o amintire, atât de puternică, atât de dominantă încât n-am putut s-o alung: am revăzut perna în fața mea, teritoriul pe care îl descoperiserăm pentru noi și pe care l-am împărțit. Mi-am dat seama că n-aveam cum să dezvălui întregii școli această descoperire, căci așa ar fi încetat să existe un lucru foarte prețios pentru mine – poate că ceea ce ne face fericiți ar trebui să rămână învăluit și păstrat în tăcere. Nu, Stella, n-am vrut să vorbesc la comemorare. Lui Kugler i-a părut rău, iar eu l-am rugat să mă scuze pentru decizia mea. N-am mai vrut nici să rămân mai departe la masă, printre toți cei care mâncau și beau și își făceau vizite de la o masă la alta pentru a compara impresii, nu voiam, nu puteam, tot ce îmi doream era să fiu singur.

La auzul sunetului profund scos de motorul unei nave care se apropia, mi s-a părut momentul potrivit pentru a mă retrage, toți erau atenți la nava rapidă mai mult ca sigur din portul militar din apropiere, una dintre acele nave de tip nou care trăgea după sine un velier cu un catarg rupt. M-a mirat că o navă militară îndeplinea astfel de servicii, sigur că în larg marina a dat de multe ori o mână de ajutor celor aflați la ananghie, aducându-i acasă. Trăgeau după ei velierul *Steaua Polară* care fusese cârpit superficial și acum era adus la micul șantier naval de lângă portul militar, așa bănuia și Tordsen. *Steaua Polară* – tare aș vrea să știu cine avusese ideea cu numele ăsta. Micul convoi înainta alene pe lângă noi, la bord nu se arătă nimeni. Aveam cumva bănuiala că nu șlepul propriu-zis, ci imaginea lui mă va însoți mereu, iar bănuiala mea s-a adeverit.

Am pornit spre casă, mergeam de-a lungul plajei, ochii mă dureau. Sub pașii mei trosneau și se spărgeau scoici, nimeni nu păruse să observe plecarea mea. Dar mă înșelam. În dreptul vechii șalupe răsturnate de pe plajă – o ambarcațiune

lipsită de culoare, necălăfătuită – am auzit cum mă strigă cineva, pe șalupă ședea *Herr* Block, directorul școlii, care nu venise pe terasă, ci alesese să fie singur cu gândurile sale. Mi-a făcut un semn slab din mână să mă așez lângă el. Directorul care era în general atât de scorțos și de reținut și care mă umilise odată mai demult, voia acum să discute cu mine. O vreme am rămas tăcuți unul lângă celălalt privind coloana de nave care ieșea în larg și, dintr-odată, el se întoarse spre mine, mă privi cu evidentă bunăvoință și îmi spuse:

— Ne vom aduna în aulă, Christian, pentru o comemorare. Mai multe persoane vor lua cuvântul pentru a o onora pe *Frau* Petersen.

— Știu, am răspuns, tocmai am aflat.

— Sunteți purtătorul de cuvânt al clasei, îmi zise el, ne-ar plăcea dacă ați spune câteva cuvinte și în numele elevilor, despre ce reprezintă pierderea unei profesoare atât de apreciate pentru dumneavoastră. Și pentru că n-am reacționat imediat a continuat: Dacă nu mă înșel, această pierdere v-a afectat destul de mult.

Am aprobat din cap și nu m-am putut abține, mi-au dat lacrimile. El înregistră asta fără să se mire, mă mângâie scurt pe mână, rămase tăcut câteva clipe, apoi întrebă:

— Așadar, Christian?

Am simțit că refuzul meu îl va dezamăgi, însă cu toate astea am spus:

— Nu pot.

I-aș fi rămas dator cu un răspuns dacă ar fi dorit să afle motivul refuzului meu, aș fi putut spune doar: „E prea devreme, prea devreme”.

El se mulțumi cu asta și vru doar să știe:

— Dar veți veni la comemorare?

— Da, voi veni.

[1] *Wir setzen uns mit Tränen nieder:* corul final din *Patimile după Evanghelistul Matei* de J.S. Bach, (în lb.germ., în orig.) (n.tr.)

[2] *Ceai pentru doi,* titlul unui cântec foarte cunoscut (n.tr.)

[3] *Dumnezeule* (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[4] Bună dimineața, d-ră Petersen (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[5] Încercați să vă exprimați în engleză (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[6] Accident (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.).

[7] Ghinion (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[8] Dar să-l auzim acum pe Christian (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[9] Cântec popular german foarte cunoscut, preluat și de Elvis Presley sub titlul *Wooden Heart (Inimă de lemn). (n.tr.)*

[10] După cum vezi, Christian, căpitan în devenire (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[11] Autorul parafrazează din textul cantatei funerare *Actus Tragicus: Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit (Vremea lui Dumnezeu este cea mai potrivită vreme)* de Johann Sebastian Bach. (n.tr.)

[12] În sănătatea ta, tată (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[13] Prietenul (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[14] Stellei, cu dragoste. Colin (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[15] Sper să te văd în curând, toate cele bune, Stella (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[16] Te rog, întoarce-te, dragă Stella, Christian te așteaptă (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[17] Dragii mei prieteni și colegi (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[18] Bazarul este deschis (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[19] Pescar indigen (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[20] Noi pescuim numai pietre. (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[21] *Vino și vezi.* (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[22] Soarta ei tristă (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[23] Cum vă place țara mea? (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

[24] Iubirea, Christian, este un val cald, susținător (în lb. engleză, în orig.) (n.tr.)

Table of Contents

[1] 89
[2] 89
[3] 89
[4] 89
[5] 89
[6] 89
[7] 89
[8] 89
[9] 89
[10] 89
[11] 89
[12] 89
[13] 89
[14] 89
[15] 89
[16] 89
[17] 89
[18] 89
[19] 89
[20] 89
[21] 89
[22] 89
[23] 89
[24] 90